

ISSN 1845-5506

Hodimo u novosti života

Besplatni
obiteljski primjerak

Sinoda

GLASNIK DRUGE SINODE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE – ZAGREB – DUHOVI 2009. – Godina V. Broj 5

Obitelj - srce Crkve

Dragi čitatelji!

Sradošću vam predstavljam novi broj Glasnika Sinode koji već po peti put u vaše domove dolazi o svetkovini Duhova. Zaključujući pripremne korake Sinode nastojimo mnoge pristigle kvalitetne prijedloge i poticaje pretočiti u pastoralnu praksu, osnažiti i produbiti postojeća pastoralna gibanja te u otvorenosti poticajima Duha iščitati iz njih zajednički put, što doslovce i znači riječ »sinoda«.

Stoga u ovom broju Glasnika Sinode predstavljamo pastoralna gibanja u Nadbiskupiji, osobito, pak, ona koja su naši vjernici najčešće birali za teme svojih predsinsodskih susreta. To su: pastoral mladih, pastoral obitelji, župna zajednica, crkveni pokreti i udruge te sakrament svete potvrde.

Uz tekstove iz tih područja donosimo i tekstove o katoličkom odgoju i obrazovanju, vjeronauku u školi, trajnom đakonatu i pastoralu sportaša, djelovanju Nadbiskupijskog pastoralnog instituta kao i našeg Caritasa te crticu iz povijesti Marije Bistrice, našeg nacionalnog marijanskog svetišta.

Nadam se da ćete sa zanimanjem čitati ovo štivo te da će vas potaknuti na još veći vjernički angažman u vašoj župnoj zajednici kao i na molitvu za našu mjesnu Crkvu kako bi ona i po svojoj Sinodi bila kadra odgovoriti na sadašnje izazove te prepoznavati znakove vremena i volju Božju za naše vrijeme.

Dr. Tomislav Markić, generalni tajnik pripremnog razdoblja Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije

KATOLIČKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Vraćanje životne radosti

Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

Među velikim sinsodskim temama nalazi se i pitanje škola i visokih učilišta. Ono je za nas puno šire od pitanja o obrazovanju, jer se nužno tiče i odgoja. Iskoračaji koji su učinjeni osnivanjem Hrvatskog katoličkog sveučilišta, dugogodišnja prisutnost katoličkih srednjih škola i gimnazija u našoj Nadbiskupiji, rad s djecom u dječjim vrtićima, u predškolskom odgoju te u ustanovama za djecu i mlade s teškoćama u razvoju, traži nove pomake u organiziranju osnovnog školstva, što bi bio lijep plod u sinsodskom hodu. Iako ima i ideja i volje, potreban je dodatni organizacijski napor do ostvarivanja te iznimno važne ideje, kako u gradu Zagrebu, tako i drugdje u Nadbiskupiji.

U današnjem kulturalnom kontekstu valja žurno ispitati na koji je način moguće ostvariti najbolje uvjete kao jamstvo za objedinjavanje odgojnog djelovanja koje bi, kako u svijesti i savjesti pojedinca, tako i u institucijama, omogućilo plodonosan dinamički i kritički odnos između dimenzija vjere, kulture i općeživotnog, odnosno, obiteljskog prostora, iako ovaj zadnji, doduše, najvažniji, proživljava svoje uistinu zahtjevne trenutke.

Škola je izražaj javne institucionalne dimenzije usmjerene poučavanju, učenju i odgajanju osoba. Taj izražaj treba napustiti bilo koje hegemonijsko nastojanje ili totalitarnu konfiguraciju kojoj bi bilo povjereno svo odgojno djelovanje. Njemu je vlastitost da bude susretište iskustava i svjetonazora, viđenja života, sučeljenih u zajedništvu.

Novi oblici govora pravi su izazov

Mislim da se današnje bitne koordinate za odgojno planiranje mogu prevesti u sljedeća četiri scenarija: odnos prema vremenitosti, promjena paradigma u području komuniciranja, kultura u traženju identiteta, tehnologija odvojena od nutarnjeg smisla.

1. Novo poimanje vremena, obilježeno tzv. spljoštenošću, svođenjem vremena na sadašnjost. Kao vjernici znamo što takav pristup u odgojnom smislu znači. Kršćanska vjera ne postoji ako nije hranjena spomenom, milosnim trenutkom (»kairos«) i nadom. Kršćanstvo svojim poimanjem vremena omogućuje izlaženje iz ideoloških okvira i vrjednovanje svakidašnje odgovornosti.

2. Drugi je scenarij obilježen bitnom promjenom u komunikacijskom polju. Novi oblici govora izazov su koji je, uostalom, u skladu s načelom Kristova utjelovljenja.

NASTAVAK NA STR. 32

PASTORALNA GIBANJA U NADBISKUPIJI

Pastoral mladih pred izazovom današnjice

Mladi su budućnost Crkve, ali i cjelokupnog društva, oni su ona pokretačka snaga, od koje dolaze razne inicijative i nastojanja ostvarivati dobro u svim segmentima života. Ozbiljnost s kojom su mladi pristupili predsinodskim raspravama i brojnost pristiglih zapisnika na temu pastora mladih pokazuju koliko su mladi veliko bogatstvo Crkve koje treba uvećavati i ne dopustiti im da izgube ideale, nego ih poticati da svoje darove ugrade u izgradnju Crkve i društva.

Ivan Tašev, Ines Ćurković, Anita Ivanović i Diana Tikvić

Upravo iz prijedloga mladih s predsinodskih susreta iščitavamo njihovu želju da se pastoral mladih učini još kvalitetnijim, da se mladim ljudima na svim razinama: nadbiskupijskoj, dekanatskoj, a ponajviše župnoj, omogući još dublje uranjanje u život Crkve, da dobiju prave informacije o istinama vjere i dobru duhovnu formaciju kako bi te istine mogli živjeti i svjedočiti u punini. U poglavlju o pastoralu mladih, kroz pojedine oblike pastora

mladih u našoj Nadbiskupiji, predstaviti ćemo rad Povjerenstva za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije, način djelovanja i življenja evanđeoskog poziva Franjevačke mladeži – FRAME te projekte i metode koje koristi studentski kapelan don Damir Stojić u animiranju i radu sa studentima.

Također, nedavno je u izdanju Glasa Koncila objavljena knjiga s. dr. Valentine Mandarić zanimljivog naslova »Mladi – integrirani i(li) marginalizirani« iz koje donosimo nekoliko navoda kako bismo vas potaknuli da ovu knjigu i sami uzmete u ruke.

Bez odgoja nema dugoročne i duboke evangelizacije

Oduvijek je kršćanska zajednica iskazivala odgovornost za kršćanski odgoj mladih generacija. Takvu praksu podržavaju i mnogi crkveni dokumenti, osobito u XX. stoljeću, kako oni na razini opće Crkve, tako i na lokalnoj razini. »Bez odgoja nema dugoročne i duboke evangelizacije, nema rasta i sazrijevanja, nema promjene mentaliteta i kulture. Mladi iskazuju želju za punim životom, autentičnom ljubavlju, konstruktivnom slobodom ali, na žalost, njihova su iščekivanja često iznevjerena i ne realiziraju se. Neminovno je pomoći mladima u vrjednovanju njihovih potencijala; staviti ih u suodnos s ponudama bogatim ljudskošću i evanđeoskim vrjednotama, potaknuti ih da se

svojim radom živo uključe u društvo i zauzmu za opće dobro. To traži od onih koji ih vode da prošire područja odgojnog djelovanja, vodeći računa o novim oblicima siromaštva mladih, imigraciji; pri tom treba voditi računa o njihovim obiteljima i njihovom angažmanu.« U pastoralu mladih, općenito u odgoju mladih, treba stvarati nove odgojno-pastoralne modele, nuditi odgovore na izazove postmoderne, interkulturalnosti, društvenih komunikacija i suvremene tehnologije koje obilježavaju modernu kulturu.

U svakom pastoralnom planiranju mora se polaziti od konkretne stvarnosti i životnog konteksta adresata. Veoma je važno pritom

cjelovito oslikati stvarnost u kojoj mladi žive sa socio-kulturnog i pastoralnog aspekta. (...)

Za uspješno planiranje pastora mladih važan je temeljni stav prema mladima. U našim svakodnevnim razgovorima, u dnevnim novinama i raznim televizijskim raspravama često slušamo i čitamo o mladima kao problematičnoj društvenoj skupini. A za pastoralno planiranje ponajprije je važno prepoznati i vrjednovati izvore i potencijale koje mladi u sebi nose. Mladi su trajan izazov za Crkvu jer traže odgovore na egzistencijalna pitanja. (V. Mandarić, *Mladi – integrirani i(li) marginalizirani*, Glas Koncila, Zagreb, 2009., str. 231-232.)

Duhovni put animatora mladih

Svakog prvog ponedjeljka u mjesecu Nadbiskupijski pastoralni institut na zagrebačkom Kaptolu »okupiraju« mladi iz svih dijelova Nadbiskupije. Iz ispunjene dvorane »Vijenac« odjekuje gromoglasan smijeh, oduševljeno pjevanje, ali prevladava dostojanstveni mir u trenucima razmišljanja i molitve. Povjerenstvo za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije već drugu godinu za redom, jednom u mjesecu, okuplja gotovo dvjestotinjak starijih srednjoškolaca i studenata na duhovnu formaciju animatora mladih.

Želimo one mlade koji aktivno sudjeluju u radu svoje župe formirati, pomoći im i pružiti sadržaj za njihov osobni duhovni rast. Jer, nerijetko je slučaj

da upravo ti mladi koji se puno daju u svojim župama nemaju toliko prilike dobiti nešto za sebe. Ovo je zapravo jedan dar tim animatorima za sve što čine u svojoj župi«,

kaže voditelj formacije i povjerenik za pastoral mladih Domagoj Matošević. Prve godine susreta duhovne formacije, s kojima se započelo u pastoralnoj godini 2007/2008., mladi su se pripremali za vođenje animatorskog ljeta u Malom Lošinju. Na sedam susreta razmišljali su o identitetu i zrelosti animatora, motivima za tu službu, strpljenju kao važnoj vrlini u radu animatora. Život i djelovanje apostola naroda, sv. Pavla, čiju godinu slavi cijela Crkva, središnja je tema ovogodišnje formacije animatora mladih. Povjerenik Matošević i brojni gosti mladima su govorili o obraćenju sv. Pavla, njegovoj evangelizaciji, poslanicama koje je pisao, njegovu doživljaju slobode. »Priča o Pavlovom životu pomogla mi je u nekim mojim životnim dvojabama i dala mi snage za borbu ili mi je jednostavno sam prikaz teme razvedrio dan i donio osmijeh na lice. Susreti su s jedne strane prilika za proširenje znanja o našoj vjeri kako bismo je mogli bolje argumentirati, ali i mala oaza duhovnosti koja nam je svima prijeko potrebna«, svjedoči animatorica mladih Maja Brožičević iz novozagrebačke župe sv. Ivana apostola i evanđelista.

Susreti duhovne formacije animatora mladih postali su i mjesto razmjena informacija, iskustava i ideja mladih iz različitih župa. »Ovi su susreti pridonijeli ostvarenju naše želje da program kojeg naše Povjerenstvo stvara ne ide samo iz Ureda, nego je plod cjelokupnog rada svih mladih u Zagrebačkoj nadbiskupiji«, zaključio je povjerenik Domagoj Matošević.

Mladi su nositelji nade

Nada je toliko potrebna današnjem društvu, a upravo su mladi snažni nositelji nade«, poručio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić maturantima koji su se 28. travnja u sveetištu Sveta Mati Slobode okupili na tradicionalnom susretu. Animatori mladih Zagrebačke nadbiskupije izveli su scenski prikaz susreta Isusa i gubavca prilagodivši tu biblijsku sliku današnjem vremenu. U središtu pozornosti bili su suvremeni »gubavci« današnjice kao što su ovisnik o kockanju, maloljetna trudnica, manekenka zlostavljana u djetinjstvu, depresivan mladić... Kardinal Bozanić pozvao je maturante pomoći odbačenima i neprihvaćenima te ih približiti Bogu. Također, obećao je povezanost u molitvi u danima polaganja mature.

FRAMA – život Evanđelja po primjeru sv. Franje

Franjevačka mladež (Frama) bratstvo je mladih katolika koji se okupljaju, susreću i djeluju zajedno. To su mladi otvorena srca i vedra duha, nasmijani, optimistični, spremni pomoći i pružiti potporu, djelovati u društvu i rasti u vjeri kroz zajednički život u bratstvu. Frama okuplja mlade u dobi između 15 i 25 godina koji se odlučuju za nasljedovanje Isusa Krista po primjeru sv. Franje Asiškog. Način života bratstva Frame jest opsluživanje Evanđelja, baš onako kako je svaki kršćanin po sakramentu krštenja pozvan živjeti.

Franjevačka karizma, prije i iznad svega, ide za tim da se oživotvori Evanđelje Isusa Krista. Sv. Franjo Asiški postupno otkriva i prihvaća Krista, utjelovljenog Sina Božjeg, te se radikalno opredjeljuje za opsluživanje Evanđelja. Time se u njegovom životu ujedno oživotvoruje crkvenost, bratstvo, radosno siromaštvo i služenje, malenost i mirotvorstvo. Navedene oznake franjevačke duhovnosti raspoznajni su znak velike i mnogolike Franjevačke obitelji, a dublje se ponire u njih upoznavanjem života sv. Franje te življenjem u konkretnom franjevačkom bratstvu koje istovremeno biva i poziv i poslanje.

Kad je riječ o Franjevačkoj mladeži, onda uz franjevačku karizmu treba istaknuti i svjetovnost, kao drugo bitno obilježje njezinog identiteta. Svjetovna duhovnost zajednička svim vjernicima laicima, a tako i članovima Frame, vezana je uz poziv na sudjelovanje u izgradnji Kraljev-

stva Božjeg s nazočnošću i aktivnošću u vremenitim strukturama društva i Crkve.

Unutar Zagrebačke nadbiskupije aktivno djeluje jedanaest mjesnih bratstava Franjevačke mladeži.

Desetogodišnje bjelovarsko iskustvo

Frama Bjelovar već deset godina aktivno djeluje u sklopu župe sv. Antuna Padovanskog kojom upravljaju franjevci. Zajednica danas broji 14 članova i 7 simpatizera. Mladi se redovito sastaju svakog ponedjeljka u večernjim satima kako bi zajedno molili, razgovarali o vjeri i duhovnom rastu, dijelili iskustva te razvijali zajedništvo. Susreti započinju molitvom časoslova nakon čega slijedi predavanje na određenu temu iz života katoličke vjere koja se pokušava aktualizirati te potkrijepiti iskustvom iz života sv. Franje. Nakon predavanja kojeg vode animatori u dogovoru s duhovnim asistentom, mladi u skupinama kroz rasprave i razgovore razmjenjuju svoja razmišljanja i dijele iskustva. Skupine često imaju i određene zadatke koje na kraju susreta predstavljaju jedni drugima. Susreti koji su uvijek prožeti pjesmom i radošću završavaju molitvom i zajedničkim dru-

Radost je u životu

Sva moja radost« bilo je geslo ovogodišnjeg susreta krizmanika grada Zagreba s nadbiskupom zagrebačkim kardinalom Josipom Bozanićem održanog 21. ožujka u Košarkaškom centru »Dražen Petrović«. Kardinal Bozanić ohrabrio je gotovo pet tisuća krizmanika na putu njihova života i zrelosti u vjeri te im rekao: »Želim da se radujete onome što je pred vama, da se radujete životu jer je lijep. Učinite da taj život za vas bude dobar.« U programu je putem videozapisu svoju životnu priču mladima posvjedočio američki glazbenik Tony Melendez koji je unatoč tjelesnom hendikepu postigao uspješnu karijeru, a o svom povratku vjeri iz pakla droge pričala je manekenka Iva Brčić.

Pjevanjem obogaćuju slavlja mladih

Krajem kolovoza prošle godine inicijativom povjerenika za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije osnovan je Nadbiskupijski zbor mladih. Novoosnovani zbor animira i predvodi pjevanje na većim nadbiskupijskim slavljinama i događajima za mlade, poput susreta kardinala s krizmanicima i maturantima, hodočašća mladih, adventskih programa. Zbor je nastupio i na hodočašću mladih u Mariji Bistrici gdje je održao koncert s duhovnim šansonama, a posebno svečano bilo je na bdjenju mladih u Zagrebačkoj katedrali u povodu proslave 10. obljetnice beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca kojem je nazočio državni tajnik Svete Stolice kardinal Tarcisio Bertone. Osim instrumentala: gitare, klavijatura, violina, oboa i neki drugi instrumenti, skladnu zajednicu čini i dvadesetak pjevača pod vodstvom Marine Matošević.

ženjem koje se često nastavlja i izvan prostora župe. Uz svoje tjedne susrete, Frama aktivno sudjeluje u životu župe animirajući pjesmom nedjeljnu misu za mlade, karitativnim djelovanjem kroz posjete starijim domovima, sudjelovanjem i pomoći pri organiziranju hodočašća i sl. Pred velike blagdane kroz kreativne radionice mladi iz zajednice izrađuju prigodne predmete čijom prodajom pomažu siromašnim obiteljima unutar župne zajednice. Rado se odazivaju na sve framaške susrete na regionalnoj i nacionalnoj razini, te na nadbiskupijske susrete mladih. Već tradicionalno na Vazmeni ponedjeljak framaši organiziraju susret mladih cijele župe kojim žele na poseban način proslaviti Kristovo uskrsnuće. Susret bude negdje u prirodi, a uz molitvu i rad u skupinama mladi se zabavljaju kroz različite igre, animacije i skečeve.

Prepoznatljivi po brojnim aktivnostima

Frama Kaptol sastaje se na redovitim tjednim susretima utorkom i četvrtkom u prostorima franjevačkog samostana na zagrebačkom Kaptolu. Svakog utorka u 20.15 sati susreti su za sve nove članove te za simpatizere bratstva koji se pripremaju za

Ivona Letica:

Frama je za mene mjesto gdje mogu pronaći skrušenost i spokojnost duše i tijela, oslušivati glas Božji te se susreti s Gospodinom. Dolaskom u Framu moj se život u potpunosti promijenio. Spoznala sam veličinu Božje ljubavi koja mi je omogućila da progledam očima vjere. Sretna sam što je Bog uz mene i što mi je darovao braću i sestre framaše kojima je cilj slijediti Gospodina i djelovati služeći mu.

davanje obećanja življenja unutar bratstva Franjevačke mladeži na godinu dana. Oni mladi koji nakon razdoblja upoznavanja s bratstvom Frame prepoznaju da žele biti dionici franjevačkog i laičkog vjerničkog poslanja, intenzivnije se uključuju u život bratstva, a svoje opredjeljenje potvrđuju osobnim obećanjima pred Bogom u prisutnosti sestara i braće. Tim činom osoba obnavlja krsna obećanja prihvaćajući

Evangelje kao oblik svog života, a Pravilo Franjevačkog svjetovnog reda kao dokument nadahnuća.

Četvrtkom su temeljni susreti bratstva kada se okupljaju svi mladi koji su dali svoja obećanja u Frami. Neizostavne sastavnice susreta su molitva, poučavanje, razmjena osobnih iskustava, i pjesma. Susret najčešće započinje pjesmom te molitvom Frame ili kojom drugom kratkom molitvom ili meditacijom. Zatim slijedi kratko izlaganje koje rjeđe premašuje dvadeset minuta o središnjoj temi susreta. To je ujedno motivacija za rad u skupinama kada mladi jedni drugima iznose svoja osobna iskustva i zajedno promišljaju o zadanoj temi. Teme određuju, pripremaju i vode animatori (i skupine) koji se uvijek mogu za pomoć obratiti duhovnom asistentu. Nakon rada u skupinama, ponekad u vidu plenu-

Petra Mamić:

Nakon gotovo pet godina u Frami mogu reći da se uvukla u sve pore mog života. Ono što je posebno jest osjećaj zajedništva u bratstvu koji je tu od samog početka, međusobna ljubav, pomaganje i praštanje. Mogu reći da sam bratstvu Frame dala mnogo, ali i primila stotruko. Naučila sam mnogo toga o vjeri, Bogu, življenju Evanđelja, samoj sebi, sv. Franji i ostalim franjevačkim svecima i dobila mnoge prijatelje koji su nepovratno obilježili moj život. Život u bratstvu ohrabrio me da se odlučim za Isusa i da mu posvetim svoje korake i dane. Frama nas odgaja u vjeri dok ne postanemo mlade osobe koje su pronašle svoj životni poziv.

ma, skupine iznose sažetak svog razgovora i zaključke do kojih su zajedno došli. Susret završava molitvom. Najčešći oblik molitve je večernja molitva Časoslova, a katkada to bude i »Lectio divina« ili klanjanje u kapeli. Na samom završetku iznose se obavijesti i planovi aktivnosti i događanja u predstojećem razdoblju.

Kao dionik iste svjetovne duhovnosti kojoj pripada bratstvo Franjevačkog svjetovnog reda, Frama u mnogočemu s njima surađuje i djeluje. Dva puta godišnje imaju zajedničke karitativne akcije, i to adventsku i korizmenu. To je vrijeme kada skupljaju prihode u svojim bratstvima od čega pripremaju pakete s hranom i ostalim potrepštinama te ih odnose obiteljima i osobama koje su u većoj potrebi. Ono što je puno važnije jest susret s tim ljudima kojima nastoje donijeti malo od svoje radosti u božićne i uskrsnje blagdane.

Kroz godinu zajedno s Franjevačkim svjetovnim redom sudjeluju na nedjeljnoj misi, te bolesničkom danu kada zajedno pomažu starijima i bolesnima, razgovaraju s njima i potiču se međusobno u vjeri. Sudjeluju na kapitulima Zagrebačkog područnog bratstva, nacionalnim susretima Frame, nacionalnim susretima hrvatske katoličke mladeži, susretima i hodočašćima mladih Zagrebačke nadbiskupije, te ostalim susretima. Jednom godišnje imaju duhovnu obnovu na Žumberku te hodočaste u Međugorje.

Tijekom došašća framaši s Kaptola u velikom se broju okupljaju na misama

Pomoć u produbljivanju vjere studenata

Don Damir Stojić salezijanski je svećenik koji je u rujnu 2007. dobio dekret zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića za studentskog kapelana Zagrebačke nadbiskupije. Kao studentski kapelan djeluje u tri doma: SD »Stjepan Radić«, SD »Cvjetno naselje« i SD »Ante Starčević«, a ured mu se nalazi u studentskom domu »Cvjetno naselje«. Mlade osobe kojima je namijenjen ovaj pastoral žive u spomenutim studentskim domovima. To su mladi s različitim životnim i religioznim iskustvima i saznanjima, a još uvijek u traženju i želji za produbljenjem vlastite vjere te upoznavanjem osobe Isusa Krista i njegova Evanđelja. Don Damir ističe opće ciljeve rada sa studentima: promicanje integracije vjere i života kod studenata, pomoć u produbljivanju njihove vjere te gaženje osjećaja pripadnosti Crkvi i sudjelovanje u sakramentalnom životu. Neposredni ciljevi su formiranje zrele vjere kod studenata, proučavanje istina katoličke vjere radi još boljeg znanja, promicanje molitvenog i sakramentalnog života te formacija za veću zauzetost svakog za svog bližnjeg.

Pastoral studenata provodi se kroz vjeronaučne susrete – kateheze, molitvene susrete, sakramente, duhovne obnove, osobne razgovore sa studentima, teološke tribine, humanitarno – karitativnu djelatnost, hodočašća i kulturne susrete i izlete. Uredovno vrijeme za razgovor i ispovijed jest od utorka do petka od 16 do 18 sati. Ipak, studentski kapelan ističe kako želi biti na raspolaganju i u vrijeme koje ne pripada uredovnom vremenu. »Kavu s kapelanom« studenti mogu, uz čašicu razgovora, popiti od utorka do petka u 15.30, a časoslov se moli od utorka do petka u 18 sati. Vjeronaučni susreti održavaju se ponedjeljkom u 20 sati u SD »Cvjetno naselje« u Kongresnoj dvorani. Utorkom u 20 sati u SD »S. Radić« u Kino dvorani Forum nudi se uvijek različit sadržaj koji odgovara potrebama studenata (prvi utorak u mjesecu: teološka tribina, drugi utorak: duhovna obnova ili molitva, treći: apologetski utorak na kojem se obrađuju sporne teme vjere i Crkve, te posljednji utorak u mjesecu: aktualni utorak - događaji iz lokalne i univerzalne Crkve). Srijedom su vjeronaučni susreti u

20 sati u svetištu sv. Mati Slobode na Jarunu, a četvrtkom je susret molitvene zajednice studenata i mladih »Božja pobjeda« u 20 sati u kripti svetišta. Petkom u 18.30 sastaje se studentska grupa katekumena. Studenti sudjeluju i na brojnim hodočašćima, a kroz siječanj su imali prigodu i za blagoslov svojih soba u domovima.

Studentski kapelan don Damir naglašava: »najveća je radost i najveći plod rada što sam imao tu čast pratiti dva studenta koji su odlučili odazvati se duhovnom pozivu, jedan student treće godine pravnog fakulteta za Porečko-pulsku biskupiju, te student prve godine geodetskog fakulteta za Zadarsku nadbiskupiju«. ■

MLADI

– integrirani i(li) marginalizirani

Valentina Blaženka Mandarić
Glas Koncila, Zagreb 2009.

Novoobjavljena knjiga dr. Valentine Blaženke Mandarić u kojoj iz društvene i crkvene, povijesne i aktualne perspektive analizira, kritički produbljuje i vrjednuje fenomen i svijet mladeži.

Kao poticaj za promišljanje, zalaganje i djelovanje u pronalazanju novih odgojno-pastoralnih strategija ova je knjiga namijenjena svima koji se bave svijetom mladih i njihovim odgojem i obrazovanjem: teolozima, religijskim pedagogima i katehetičarima, sociolozima i pedagogima, psiholozima, vjeroučiteljima i katehetama u praksi, studentima teologije, pedagogije i religijske pedagogije te svima zainteresiranima za općeljudski i religiozni odgoj mladeži.

zornicama, nakon kojih imaju zajedničko druženje uz molitvu, pjesmu i doručak prije polaska u škole, na fakultete ili radna mjesta. Unutar godišnjeg plana djelovanja tu su i posjeti sestrama sv. Klare koje su dio franjevačke obitelji, odlasci u domove za starije osobe te napuštenu djecu, susreti s ostalim bratstvima Frame, te sudjelovanje na slavljinama njihovih obećanja, zatim rekreacijski susreti kao što su odlazak na Sljeme, Bundek, u muzeje, igre i dr.

Veliko je bogatstvo imati iskustvo kršćanskog i franjevačkog bratstva, iskustvo podrške i praćenja u razdoblju odabira i razlučivanja vlastitog poziva te prepoznavanja svog poslanja u Crkvi i društvu. Ono što Framu posebno karakterizira jest zajedništvo. Upravo ta radost, otvorenost u susretanju i prilika za zajednički život i rast u kršćanskoj vjeri privlači mnoge mlade da se odazovu pozivu Duha Svetog na iskustvo bratstva u Franjevačkoj mladeži.

PASTORALNA GIBANJA U NADBISKUPIJI

Dostojanstvo kršćanskog braka i obitelji

Tema koju su vjernici Zagrebačke nadbiskupije vrlo često odabirali za predsinodske rasprave, a koja se tiče svakog vjernika, posebice vjernika laika, tema je braka i obitelji. Obitelj je temeljna stanica društva, ali i mjesto prvog svjedočenja i oduševljenja za Krista i vjeru.

Ivan Uldrijan i Diana Tikvić

Predsinske rasprave iznjedrile su i neke konkretne prijedloge kako pastoral braka i obitelji učiniti što kvalitetnijim. Velik broj prijedloga govori kako treba poraditi na župnoj katehezi za odrasle, osmisliti programe i predložiti modele njezine provedbe u župnim zajednicama. Na taj način pokazala bi se sustavna briga Crkve za kršćanske obitelji, posvješćivanje dostojanstva kršćanskog braka, te odgoj obitelji za zajedničku molitvu, što su također primarni ciljevi pastora obitelji. Svakako je cilj poraditi na osnivanju župnih obiteljskih zajednica i na njihovom povezivanju na nadbiskupijskoj razini, biti na pomoć obiteljima u odgoju djece, te poticati međusobnu zdravu komunikaciju unutar obitelji.

U ovom poglavlju koje bi trebalo prikazati konkretan rad na području pastora obitelji Nadbiskupije, donosimo razgovor s jednom obitelji koja svjedoči o radosti i poteškoćama kršćanskog poziva na brak i obitelj. Priprema za brak važan je i neophodan segment kršćanske ženidbe što su primijetili i vjernici u predsinodskim raspravama, te istaknuli kako je potrebno unijeti osobniji pristup zaručničkim tečajevima i više svjedočanstava iskusnijih bračnih parova. Zato unutar ovog poglavlja predstavljamo i Zaručnički vikend - tečaj pripreme za brak koji ima za cilj dublje povezati same parove u njihovoj ljubavi i zajedništvu kroz različite kreativne i duhovne metode.

Ovdje stoga želimo posebno istaknuti smjernice koje Direktorij nudi za pastoral sakramenta ženidbe i to posebice za pastoral mladih brakova i obitelji. Drugi vatikanski koncil u Pastoralnoj konstituciji »Gaudium et Spes«, govoreći o gorućim problemima

današnjeg vremena, na prvo mjesto stavio je ženidbeni i obiteljski pastoral, dok enciklika pape Pavla VI. »Humanae vitae« upućuje biskupima hitan poziv da zašтите ženidbu i naglase njezinu svetost. Uz neizmjernu važnost pripreme za sakrament ženidbe, tijekom dostojanstvo i liturgijske smjernice slavlja sakramenta, Direktorij progovara i o posliježenidbenom pastoralu. Ističe se kako je odgovornost i zadaća Crkve da prati bračne drugove i obitelji 'korak po korak' na putu sazrijevanja »do mjere uzrasta punine Kristove« (Ef 4,13) u potpunom Trojstvenom zajedništvu kuće Očeve (FC 65). Govoreći o ciljevima posliježenidbenog pastora, od kojih je primarni pomoć bračnim drugovima i obiteljima da rastu u kvaliteti vlastite ljubavi, te o sadržaju, odgovornosti i vrstama pastoralnog djelovanja, Direktorij stavlja poseban naglasak na pastoral mladih brakova i obitelji.

Ističe se da osobitu brigu u pastoralu obitelji treba posvetiti mladim brakovima i obiteljima koje su suočene s novim vrjednotama i novim odgovornostima, sve više izložene raznim teškoćama koje proizlaze iz prilagođavanja zajedničkom životu ili iz rađanja dje-

ce. Biskupi naglašavaju kako je u našoj Crkvi bitno manja svijest o važnosti pastoralne brige o mladom bračnom paru i mladoj obitelji u prvim godinama braka nego o pastoralnoj pripremi za sakrament ženidbe. Naglašavaju kako zapostavljanje tog područja pastoralnog djelovanja može dovesti do toga da se oni, zakupljeni svojim poteškoćama i zatvoreni u krug vlastitih briga koje im donosi novi i posve drugačiji način života čak počnu udaljavati od Crkve. Zbog toga je potrebno da župna zajednica prihvati takve parove te da bude otvorena za pomoć, što bi značilo da je potrebno da u župnoj zajednici postoje posebni sadržaji i oblici rada s mladim obiteljima. Također, ističe se da bi kršćanski bračni parovi koji su već ranije prošli kroz ta iskustva, svojom otvorenosti i zauzetošću mogli pomoći mladim bračnim parovima u nadilaženju spomenutih poteškoća. Direktorij ističe da su za mlade parove vrlo korisne duhovne obnove, bračni vikendi, molitveni susreti ili općenito duhovni programi. Ističe se i važnost katoličkog obiteljskog savjetovaništa gdje se, između ostalog, mladi supružnici mogu informirati o prirodnom načinu planiranja obitelji.

Život treba prihvatiti kao dar Božji

SUSRET S OBITELJI BRNADA IZ VELIKE GORICE

U vrijeme za koje mnogi ističu da je izrazito nepovoljno za obitelj i kada se ta temeljna ljudska zajednica našla pred brojnim kušnjama suvremenog svijeta potrebno je uvijek iznova isticati dobre primjere koji svojim životom demantiraju stereotipe i predrasude koji su u današnjem društvu, možda više no ikad prije, itekako prisutni. Takvi primjeri istinski su svjedočanstvo da se obitelj, kao jezgra društva, ni danas, a zasigurno ni u budućnosti, ne bi smjela naći u krizi. Jer ako se ne očuva obitelj na čemu će se ovo društvo zasnivati?

Primjer uzorne obitelji je i velikogorička obitelj Brnada. Supružnici Pavao i Marija r. Bagarić rodnom su iz Bugojna u Bosni i Hercegovini. Upoznali su se na studiju u Zagrebu, zavoljeli se i tu ostali. Pavao danas radi u Hrvatskom književnom društvu Svetog Jeronima, a Marija je domaćica. Najprije su živjeli u Zagrebu, a prije 25 godina preselili su se u Veliku Goricu. Roditelji su petero djece, dvojice sinova i triju kćeri. Najstariji sin Nikola, rođen 1982. godine, apsolvant je politologije. Dvije godine mlađi Marko geodetski je tehničar i radi u struci. Najstarija kći Katarina, rođena 1986. godine, diplomirala je sociologiju i sada je na posljediplomskom studiju. Sedam godina kasnije rođena je Jelena, danas učenica drugog razreda gimnazije, a najmlađa Lucija učenica je petog razreda osnovne škole. Uz brojne obveze i poslove, najveću im radost pruža aktivno sudjelovanje u vjerskom životu.

Aktivnost u župi po roditeljskom uzoru

»Od samog dolaska u Veliku Goricu uključili smo se u župnu zajednicu, pa sam

ja od samih početaka član pastoralnog vijeća župe Navještenja Blažene Djevice Marije. Također, supruga i ja aktivni smo od 1989. godine u Hrvatskoj zajednici bračnih susreta, a danas smo voditelji zajednice velikogoričke regije kroz koju je u Hrvatskoj prošlo više od pet tisuća parova. Pokret je to unutar Crkve koji puno daje bračnim parovima, ali i samoj Crkvi. Smisao zajednice bračnih susreta je uspostaviti istinsku komunikaciju između bračnih partnera, tamo gdje je ona narušena. Gledajući naš angažman u Crkvi, i djeca su se, kako su odrastala, željela uključiti. Tako je Nikola najprije još kao stariji osnovnoškolac počeo odlaziti na planinarske križne putove. Jedno je vrijeme bio župni animator i nadbiskupijski animator u župi, te voditelj i organizator planinarskih križnih putova iz Velike Gorice. Marko je, također, bio aktivan u župi, kao i Katarina koja je bila animatorica. Nikola i Katarina bili su i animatori Sinode. Katari-

»Vjera je jedino što imamo, jedini zalog na koji se čovjek u svakom trenutku može osloniti. Pouzdanje u Boga i u Božju providnost vrlo je važna i ona pruža sigurnost, pa i u odgoju.«

nu je naslijedila Jelena koja je prošlog ljeta bila na formaciji animatora u Malom Lošinj. Najmlađa Lucija s radošću ide u crkvu i na vjeronauk, pa će se i ona zasigurno s vremenom sve aktivnije uključiti u župni život«, ističu zadovoljni roditelji dodajući kako vjera, ali i župna zajednica itekako mogu pomoći u odgoju djece.

»Života se ne treba bojati«

Upravo zbog odgoja u današnjem svijetu strepe mnogi budući roditelji pitajući se kako odgojiti djecu da idu pravim putem

usprkos svim modernim strujanjima koja su otvoreno ili prikriveno usmjerena protiv obitelji i odgoja

na pravim vrijednostima. Komentirajući to suprugini Brnada ističu: »Uvijek je trebalo puno angažmana i odgovornosti oko djece. Čovjek, ako prihvati djecu kao Božji dar, za njih je i odgovoran. Kao što treba bdjeti nad malom bebom, tako treba bdjeti nad djecom sve do njihove punoljetnosti,

Zaštiti ženidbu i naglasiti njezinu svetost

Hrvatska biskupska konferencija prošle je godine objavila Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici koji je, kako biskupi navode u samom uvodu, namijenjen prije svega pastoralnim djelatnicima kao pomoć razumjeti i uskladiti svoje djelovanje s onim što u službi Crkve i vjernika čine. Direktorijem žele posvijestiti važnost sakramentalne kateheze kako bi svi dublje uronili u otajstvo koje sakramenti vidljivo označuju.

pa i kasnije. Potrebno je znati gdje su, s kim su, u kakvom se društvu kreću... Treba biti odgovoran za djecu i usmjeravati ih da idu pravim putem. No, života se ne treba bojati! Tu mnogo pomaže vjera, ali i župna zajednica koja je vrlo važna kao krug u kojem se ljudi kreću, gdje mogu izmjenjivati svoja mišljenja, svoje stavove, mijenjati se... Korisni su savjeti starijih bračnih parova, stoga i mi danas u razgovoru s mladim obiteljima nastojimo prenijeti svoja iskustva. Velika je to pomoć«, kazao je Pavao, a Marija nastavila: »Vjera je jedino što imamo, jedini zalog na koji se čovjek u svakom trenutku može osloniti. Pouzdanje u Boga i u Božju providnost vrlo je važno i ono pruža sigurnost, pa i u odgoju. Ja mogu učiti dijete, no, je li to dovoljno i hoće li mu to biti vodilja? Svjesna sam da to nije na meni, nego na Bogu i Njegovoj providnosti, snazi i pomoći.«

»Važno je zato«, nastavila je Marija, »djecu odmalena voditi u crkvu. Bitno je osobno svjedočanstvo koje pružaju roditelji svojim primjerom. Treba ih voditi ne da bi im to postalo navikom, već da shvate njezinu vrijednost. Znala sam reći djeci dok su bili mali, a i danas im ponavljam: 'Uz zemaljsku, potrebna je i duševna hrana'. Možemo doista zahvaliti i našim svećenicima - dugogo-

dišnjem župniku Josipu Frkinu i sadašnjem Vladi Razumu - što su poticali roditelje da s djecom dolaze na misu, ali i što su mladima osigurali prostore u kojima se mogu družiti. Ta prijateljstva mladih ljudi koji imaju iste interese, i koji dolaze iz obitelji koje žive kršćanski, također, uvelike olakšavaju odgoj.«

Potrebno je ulagati u očuvanje obitelji

Na pitanje koliko je u današnjem svijetu obitelj ugrožena, Pavao je kazao: »Doista se može reći da je prava katolička obitelj ugrožena. Danas, u očima nekih, nije popularno biti roditelj. Ima ljudi koji gledaju s divljenjem na sedmeročlanu obitelj, na petero djece, no ima i onih koji na to gledaju s prijezirom. Poneki su toliko drski da prigovore. Gledajući na društvo, na Crkvu i školu, mislim da bi se svi trebali više angažirati i ulagati u obitelj, jer ona je zapravo budućnost - kako naroda, tako i Crkve. Prostora za napredak svakako ima, a ima i mogućnosti, samo ako se usmjere u pravom smjeru. No, prvenstveno treba prihvatiti život. Rađati treba iz ljubavi, a nikad iz materijalne računice. Kada je bilo puno manje materijalnih dobara, bilo je više djece, a danas kada živimo u izobilju, djece nema.«

Mnogi mladi danas promišljaju kroz nametnutu im dvojbu: obitelj ili karijera. Komentirajući to Pavao ističe: »Svakako da se u kući o tome dosta razgovara i da je to tema koja je danas često prisutna. Nažalost, ima ljudi koji daju prednost karijeri, no

ima i onih kojima je vjera na prvom mjestu. Bez vjere ne vrijedi ništa u životu, nikakva slava, nikakav kapital. Čovjek koji je u svojoj nutрини zadovoljan, koji nosi Isusa u sebi i sa sobom, koji je otvoren Duhu Svetom i dopušta da ga On vodi, jednostavno može radosno kročiti kroz život i svijet kakav on jest. Bitna je izgradnja i odgoj od malena.«

U životu je potrebna žrtva

Na to promišljanje nadovezala se supruga Marija: »Mislim da je u čovjekovoj naravi da želi i stvara obitelj. Pa svaki je čovjek potekao iz obitelji! Mislim da ima mnogo medijski 'isforsiranih' priča koje u stvarnosti ne postoje, a sve kako bi se mladima nametnulo nekakvo pomodarstvo. Takav, nametnuti način života, mladi često prihvate, usvoje ga i žive. Nameće se strah od žrtvovanja, pa se postavlja pitanje: 'Zašto bih se žrtvovao za nekog?' No, ispravna su pitanja: 'Zar život može proteći bez žrtve?' i 'Zar čovjek može biti sretan samo ako sebi ugađa?' Važno je naučiti dijete da bude zadovoljno i sretno s onim što ima i da zahvaljuje Bogu na tome. Lijepo je težiti za nečim boljim, ali treba znati biti sretan s onim što se ima i reći Bogu: 'Hvala Ti i za ovo što imam. Hvala Ti za danas.' Ljudi danas ne znaju zahvaljivati Bogu, a samim time ni jedni drugima«, poručuje Marija.

Molitva je čuvarica obitelji

Na kraju razgovora supružnici Brnada mladima koji se možda boje zasnovati obitelj i postati roditelji kratko poručuju:

»Nisam pristalica straha i uglavnom tu riječ pokušavam izbjeći. Kažem da se djeca prihvaćaju i vole, a da ostalo treba prepustiti Božjoj providnosti. Tako smo i mi krenuli u brak i zajedništvo. Živjeli smo bez straha i nismo se opterećivali materijalnim. Prihvaćali smo život i mislim da je tako puno lakše živjeti. Današnje vrijeme bogato je izazovima i lošim stvarima koje se 'fino upakirane' nude djeci. Stoga roditelji trebaju biti uz dijete, ali i izgrađivati međusobno povjerenje«, kazala je Marija, a Pavao nastavio: »Moja poruka mladima bila bi da svakako mole jer je zajednička molitva najvažnija čuvarica obitelji. Neka se ne boje života i braka, neka traže svoju ljubav, neka se ne boje imati djecu, neka se ne boje voljeti i pokazati da vole jer to je jedino što se isplati u životu. Nikakva karijera, nikakvo bogatstvo, nikakva putovanja čovjeka ne mogu usrećiti koliko ga može usrećiti obitelj u koju se, kamo god pošao, uvijek može vratiti, u kojoj je najzadovoljniji i naj sretniji.«

Zaručnički vikend - priprava za brak

Jedna od mogućnosti za koju se neki budući bračni parovi vrlo rado odlučuju kada je u pitanju zaručnički tečaj ili priprava za brak, jesu Zaručnički susreti ili popularno zvana Zaručnički vikend. Zaručnički su susreti dio svjetskog pokreta »Bračni susreti – marriage encounter«. Zaručnički vikend je zapravo ulaganje u budućnost svakog mladog zaručničkog para. Taj neobičan vikend u životu mladog para zamišljen je i pripremljen tako da daje mogućnost zaručnicima

iskreno popričati o njihovom budućem življenju zajedno. Svi koji su doživjeli takav vikend svjedoče kako je to uistinu posebno vrijeme za dijeljenje, odnosno razmjenu osjećaja, nada, razočaranja, radosti i frustracija. Pruža mogućnost za iskren razgovor o odnosima zaručnika prema mnogim temama koje će utjecati na njihov odnos, a o kojima možda nikad nisu otvoreno porazgovarali ili jednostavno nisu imali priliku o njima zajedno razmišljati. Tu su

»Iskustvo koje je produbilo i obogatilo naš odnos«

Zaručničkog vikenda u Taboru i danas, nakon godinu dana braka, sjećamo se kao iskustva koje je produbilo i obogatilo naš odnos.

U dva dana cijelodnevnog rada puno smo naučili o braku i jedno o drugom pa smo te dane doživjeli kao snažan vjetar u leđa i ohrabrenje za sve što je pred nama. Teme o kojima smo razgovarali na tečaju - brak kao sakrament, komunikacija u braku, odgoj djece, financije, spolnost, odnos prema široj obitelji, podjela poslova - danas su dio naše svakodnevice pa te dane smatramo jednim od najdragocjenijih razdoblja naše veze. To nas je iskustvo obogatilo i kao osobe i kao par. Otvorilo nam je nove horizonte i teme o kojima do tada nismo znali ili nismo imali hrabrosti razgovarati.

Mislimo da je naše mišljenje dijelila većina od tridesetak parova. Svi su bili zadovoljni rezultatima te su se uloženo vrijeme i trud isplatili.

Mislava i Hrvoje Bišćan

»Dopuštaš da ti ta osoba izravno progovori...«

Nakon odluke da sudjelujemo na Zaručničkom vikendu krenuli smo put Samobora sa željom da svoju vezu učvrstimo, ali i na neki način preispitamo u zajedništvu s ostalim parovima koji su imali donekle slične želje.

Samo upoznavanje s voditeljima susreta i predstavljeni program učinili su nam se zgodnima, no kad su upoznavanje, razgovor i dopisivanje počeli... e, tu smo se malo zamislili. Naime, u svijetu u kojem živimo, a koji je obilježen brojnim tehničkim novotarijama koje služe sve bržoj komunikaciji i povezanosti, povratak na »stari izum« – pisanje pisama tj. odgovaranje na pitanja kroz formu dopisivanja zbližilo nas je na način na koji nismo ni zamišljali. Bilo je jako zanimljivo iskreno odgovarati na pitanja, a pritom iščekivati isto tako iskren odgovor s druge strane. Čovjek nekako lakše prati tuđe misli, a osim što ih sam pročita, dobije i dodatna pojašnjenja od voljene osobe. Gotovo da misli primaš izravno. A što je najbolje od svega – dopuštaš da ti ta osoba izravno progovori – bez skrivanja iza monitora, zaslona na mobitelu ili slušalice telefona. Najbolje od svega je što na kraju dobiješ jednu bilježnicu punu najintimnijih misli i osjećaja koja onda služi kao orijentir u svim budućim situacijama vezanima za vas dvoje.

Na susretu je bilo još divnih trenutaka, od svjedočanstava, savjeta, dobre hrane, divnih ljudi, pa sve do poticajnih pisama od zaručnika koji su kroz ovo iskustvo ranije prošli.

Zahvaljujemo Božjoj providnosti koja nas je nekako usmjerila na takav susret koji nam je donio mnogo toga dobrog i novog u našoj vezi, od kojeg i danas u zajedničkom životu imamo koristi, kao i bračnim parovima koji su sudjelovali, a i danas sudjeluju u formaciji nas malo manje iskusnih.

Mario i Ivana Gečević

teme poput novca, bračnog darivanja, djece, uloge zaručnika i oženjenog para u Crkvi i društvu i slične. Valja naglasiti kako to nije osobna duhovna meditacija niti grupni duhovni rad – psihologija grupe.

Zaručnički vikend namijenjen je svakom zaljubljenom paru koji traži bogatiji, puniji život u zajedništvu. Organizatori ga preporučaju paru koji ozbiljno razmišlja o zajedničkoj budućnosti, bez obzira jesu li formalno zaručeni, a koji planiraju vjenčanje u roku od godinu dana.

Vikend se temelji na kršćanskom – katoličkom iskustvu, ali su dobrodošli svi koji žele prisustvovati. Vodi ga tim koji čine dva bračna para i svećenik. Oni govore o svom vlastitom iskustvu bračnog, odnosno, svećeničkog života u nekoliko izlaganja. Poslije svakog izlaganja zaručnici imaju vremena razmišljati o onom što je rečeno. Jedno vrijeme provode sami, odvojeni, svatko za sebe u bilježnicu piše svoje dojmove i razmišljanja. Zatim se nalazi sa svojom zaručnicom/svojim zaručnikom i u paru dijele svoje stavove i razmišljanje. Ovdje je možda zanimljivo napomenuti kako su izlaganja voditelja u dvorani namijenjena cijeloj grupi, ali da osim toga nema grupnog rada ni diskusije o izloženoj temi. Naglasak se stavlja na dublje međusobno upoznavanje para.

Vikend se održava u korizmama (3. ili 4. nedjelja korizme) u Kući susreta Tabor u Samoboru i počinje petkom navečer u 20

sati i završava nedjeljom oko 17 sati. Svaki vikend je plaćen donacijom parova koji su do sada prošli vikende Zaručničkih i Bračnih susreta. Tako nikom, zbog nedostatka materijalnih sredstava, nije uskraćena mogućnost iskusiti ovaj vikend. Na vikendu svaki par ima mogućnost anonimno dati svoj prilog za parove koji dolaze, kako bi i oni mogli doživjeti ovo iskustvo, i za rast Zajednice bračnih susreta.

Vikend Zaručničkih susreta pruža priliku zaručničkom paru iskusiti zajednički način komunikacije koji pomaže u istraživanju važnog područja svakog odnosa u duhu ljubavi i razumijevanja. Nerijetko se događa da je par usmjeren samo na uzbuđenje priprema za vjenčanje. Te pripreme uzrokuju previše nemira, a par nema vremena za razgovor iz dna duše o mnogim važnim područjima bračnog života, koji se često prihvaćaju kao gotova činjenica. Na vikendu je zaručnicima na raspolaganju 44 sata za razgovor o onom što je važno sada dok su zaručnici i što ih očekuje u budućem bračnom životu. ■

Na vikendu se obrađuju teme:

- Komunikacija i povjerenje
- Odnos udvoje
- Brak je Božji poziv
- Donošenje moralnih odluka: kroz molitvu, duhovno razlučivanje, savjetovanje i međusobni razgovor
- Sakrament braka
- Odgovorno roditeljstvo
- Uloga i poslanje obitelji u Crkvi i društvu.

Vikend zaručnicima nudi priliku da kroz komunikaciju i istinsko upoznavanje budu više ispunjeni puninom radosti i sadržajnog života te da upoznaju sliku o životu para prema Božjem planu.

Sve informacije o terminu održavanja, prijavama, tijeku vikenda i ostalo, mogu se dobiti od para koordinatora za Zaručničke vikende:

Iva i Drago Dražetić
Kralja S. Tomaševića 17,
10410 VELIKA GORICA
tel: 01/6216 644, mob: 098/342200
e-mail: planinska.vila@hotmail.com

PASTORALNA GIBANJA U NADBISKUPIJI

Župa – zajedništvo zajednica na putu vjere

Tanja Popec i Robert Šreter

Župna zajednica mjesto je rasta i odrastanja u vjeri u Isusa Krista. Ona je poput velike obitelji u kojoj svi teže jednom cilju – u zajedništvu lakše doći do Istine, spoznati ju i živjeti po njoj. Župu čine svi župljani i svi jednako snose odgovornost za njezin rast i razvoj. Župa nije pasivna zajednica, niti je pozornica na kojoj se odvijaju programi za župljane koji će doći, poslušati i otići, ona je živa zajednica koju izgrađujemo svojim životom i kada jesmo u prostorima župe i kada smo gdje drugdje.

Da su vjernicima Nadbiskupije teme vezane uz župu, župno zajedništvo i župni pastoral aktualne i važne svjedoče brojni zapisnici predsinodskih rasprava u kojima sudionici iznose svoje prijedloge, primjedbe, pohvale i svoja razmišljanja. Često isti-

ču da župu doživljavaju kao mjesto rasta u vjeri, mjesto evangelizacije, zajedništva, mjesto življenja vrjednota i očuvanja tradicije, te da prepoznaju njezino misijsko poslanje i djelovanje.

U ovom poglavlju nakon teološko formativnog teksta o župi kao zajedništvu zajednica na putu vjere predstavljamo župu Uzvišenja svetog Križa u Sisku koju odlikuju kreativnost i dinamika pastora.

stvo donosi mu i životnu mudrost. Tako je – ili bi barem tako trebalo biti – i s vjerom, kao još jednom sastavnicom ljudske naravi. I vjera, kao odnos prema Apsolutnom, Onostranom, Božanskom, a za nas kršćane prema osobnom Trojedinom Bogu, prolazi različite faze: od djetinjeg posvemašnjeg predanja, preko mladenačkog propitkivanja, čak nerijetko i odbijanja, pa do zrele vjere kao životne snage koja čovjeka nosi kroz život. No, to ni izdaleka nije tako jednostavno kako se možda na prvi pogled čini. Kao što različiti čimbenici utječu na razvoj našeg intelekta i emocija, tako postoje i mnoge olakšavajuće ili otežavajuće okolnosti koje utječu na to hoće li se, kako i koliko razviti i usavršiti naša vjera.

Crkva je zajednica Božjeg naroda, velika obitelj Kristovih učenika i svjedoka, ljudi koji su u Kristu prepoznali Spasitelja i prihvatili ga kao svoj Put, Istinu i Život. Crkva nije samo prolazna ljudska tvorina, nego Božje djelo kojim on svjedoči svoju trajnu prisutnost u svijetu i neopozivu zainteresiranost za svakog čovjeka. Crkva nije zajednica savršenih ljudi koji posjeduju nekakvo tajno znanje, nego Bogo-tražitelja koji putujući ovim životom nastoje sve više približiti se Bogu, izvoru svakog dobra. Zato Crkva nije zatvorena i nepristupačna organizacija, nego zajedništvo milosti koja se daruje svakom tko prihvaća Krista Gospodina i slijedi ga na putu koji vodi Ocu.

Čovjek je biće dinamizma, biće koje se neprestano razvija i mijenja. Pri tome nepromjenjiva ostaje samo svijest da se u svakoj životnoj fazi radi o istoj osobi, o istome »ja«, dok se nerijetko mijenja način razmišljanja, životni stavovi, emotivni okviri i druge karakteristike koje čovjeka čine čovjekom. Protokom vremena čovjek se obogaćuje novim spoznajama i širi svoje intelektualne vidike, sazrijeva u svojim osjećajima, a životno isku-

Ono što je Crkva na globalnoj razini, to je župna zajednica na lokalnoj. Ne ulazeći u crkveno-pravne niti teološko-pastoralne definicije, možemo reći da je župa »Crkva u malom«. U pravilu župa obuhvaća određeno područje na kojem žive konkretni vjernici koji u svojoj župi zadovoljavaju svoje vjerničke potrebe. Pri tome mislim na redoviti vjernički život u redovitim prilikama. No, već u startu neprilike nam čine te vjerničke »potrebe«, jer nužno moramo ustvrditi da one nisu svima jednake. Dok praktični vjernik ima potrebu svakodnevne molitve i nedjeljne mise, onom distanciranom dovoljna je božićna polnočka i uskrsni blagoslov hrane. Vjernik koji iskreno živi svoju vjeru, ima potrebu za čitanjem i tumačenjem Svetog pisma, meditacijom ali i konkretnim društvenim angažmanom, dok onaj »papirnati vjernik« svoju pripadnost Crkvi javno manifestira možda samo izjašnjavanjem prilikom popisa pučanstva. Crkva je sasvim sigurno zajednica i jednih i drugih, ali pritom je teško govoriti o sveopćem zajedništvu, jer se mnogi svjesno i namjerno iz njega isključuju. Mnogima je Crkva potrebna samo kao svojevrsni »servis« u određenim životnim situacijama: kada se treba vjenčati, krstiti dijete, pokopati roditelja i u još ponekim momentima. Takvi vjernici često se čak ne mogu ili ne žele identificirati s Crkvom i ne samo da se ne mogu osjećati dijelom njezinog zajedništva, nego ju čak doživljavaju kao svojevrsno strano tijelo.

No, na nama je da Crkvu, odnosno župnu zajednicu, učinimo »mjestom« na kojem će oni koji traže nešto više, to moći i dobiti. Uvažavajući i prihvaćajući stvarne mogućnosti, uvijek bi trebalo biti otvoren izazovima vremena u kojem živimo. Načini navještaja, prenošenja i svjedočenja vjere mijenjaju se i svako vrijeme donosi neke svoje posebnosti. Čak i negativnosti i poteškoće s kojima se susrećemo morale bi nas potaknuti na nove iskorake i traženje novih modela življenja uvijek iste vjere.

Crkva nije zajednica idealnih ljudi, zato ni zajedništvo različitih zajednica nije nešto što je lako ostvariti. Ali je vrijedno truda upravo zato što smo svi dionici istog Kristovog poslanja.

Kreativnost i dinamika

REPORTAŽA - ŽUPA UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA - SISAK

Iako je župa Uzvišenja sv. Križa u Sisku prvi put službeno evidentirana u najstarijem popisu župa Zagrebačke nadbiskupije iz 1334. koji je sastavio arhiđakon Ivan, šematizmi ističu da postoji *ad immemoriabili, od pamtivijeka*, kao i župna crkva čiji je patron *Sveti Križ, Ecclesia Sancte Crucis*. Točan datum osnivanja župe teško je odrediti, no dr. Josip Buturac, crkveni povjesničar, smatra da je postojala već u doba knezova Posavske Hrvatske, a svakako u vrijeme Splitskog sabora 927/928. godine na kojem je istaknuto da je sisački kraj napučen te da ima lijep broj svećenika i kršćanskog puka. »Zanimljivo je«, spominje sadašnji župnik Antun Sente ml., »da se na slikama koje prikazuju borbu protiv Turaka prikazuje i župna crkva sv. Križa, upravo na mjestu na kojem se i danas nalazi.« Danas, dakle, sa sigurnošću možemo zaključiti da je to najstarija župa u Sisku.

Župa Uzvišenja sv. Križa danas ima oko 11 tisuća vjernika, od ukupno 14 tisuća stanovnika na području župe. Da je pastoral ovdje vrlo dinamičan, pokazuje i podatak o postojanju 19 živih vjerničkih krugova: 9 zajednica i 10 katehetskih skupina. Voditelji pastoralna su: Antun Sente ml. koji je župnikom ove župe postao 23. rujna 2007. godine, Mladen Vuk za župnog vikara postavljen početkom ove godine, i Alojzije Petranović, umirovljeni župnik koji je za vrijeme upravljanja župom u komunističko doba i sam doživio suočavanje s neugodnostima tog sustava kroz 17 privođenja i saslušanja. U župi su aktivne i sestre milosrdnice: s. Patricija Mađer, tajnica župe i pastoralna suradnica, s. Tea Juratović, pastoralna suradnica i sakristanka te s. Silva Pokos, kuharica u samostanu sestara milosrdnica. Inače, sestre iz Družbe sv. Vinka Paulskog u Sisak su došle 1936. godine. U pastoralu sudjeluju i vjeroučitelji: Đurđica Friš, Antunija Šunjić, Danijel Kraker i Mark-Antonio Bunjevac. U župi honorarno radi crkvena glazbenica prof. Jelena Blašković kao voditeljica Crkvenog pjevačkog zbora »Sveta Cecilija«. Župnik Sente rado će spomenuti da ova župa ima i duhovna zvanja: preč. Boris Balenović, moderator Nadbiskupskog duhovnog stola i predsjednik Caritasa Zagrebačke nadbiskupije, i bibličar dr. fra Darko Tepert, profesor na Katoličkom bogoslov-

Sadašnja župna crkva sv. Križa izgrađena je prije 250 godina. Zvonik joj je dodan nešto kasnije. Posvećena je 1765. godine. Pročelje je danas u skelama. Naime, vlaga je narušila njezinu ljepotu, te se sada u župi nadaju da će do jeseni izvršiti njezinu obnovu. U tijeku je i obnova zgrade Velikog Kaptola. U ožujku ove godine dovršena je i obnova župnog doma.

pastoralnog djelovanja

nom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Središnja slavlja u župi su Dani zahvale na kraju školske godine i 14. rujna, Dan župe. Župa ima dobru suradnju s Gradom i Županijom te s institucijama poput Muzeja grada Siska, Državnog arhiva i Restauratorskog zavoda Ministarstva kulture, odjela u Sisku. Potvrda dobrim odnosima župe i gradskih institucija je i »Brošura o župi« koja je nastala kao plod suradnje s Turističkom zajednicom grada Siska.

»U župi se, na žalost, i danas osjećaju posljedice Domovinskog rata, ali i jake komunističke prisutnosti na ovom prostoru. Brojni ljudi i župnog vikara i mene traže ne samo za ispovijedi, već za duhovne razgovore«, govori župnik Sente i ukazuje da su ljudi željni duhovnog sadržaja, ali im s druge strane prijete opasnost različitih ponuda tzv. umjetnih duhovnih proizvoda. »Zato moramo dati sve od sebe i djelovati dugoročno i strpljivo, jer duhovna žeđ Siščana neupitno je snažna«, zaključuje župnik.

Bogatstvo župe: zajednice vjernika, katehetske i liturgijske skupine

U Pastoralnom centru i prostorima župe tijekom tjedna uvijek je dinamično, što i nije čudno s obzirom da kroz tjedan ovdje redovito prolazi i do 400 ljudi. U nedostatku prostora za susrete, i župno

dvorište može poslužiti kao vrlo prihvatljivo rješenje. Naime, upravo se u njemu događaju susreti zborova, poput onog na Uskrsni ponedjeljak koji se održava već pet godina. No, dvorište je kao stvoreno i za domjenke i obiteljske piknike. »Kao župa, želimo pomoći roditeljima, povezati ih međusobno, te upravo u dvorištu stvoriti domaće ozračje kako bi osjetili da je župa njihov dom. Osim toga, želimo im pokazati da nisu sami u odgoju djece, te da postoje i drugi roditelji koji slično razmišljaju i čija djeca rastu nadahnuta porukom Isusa Krista«, ističe župnik Sente radujući se dobrom prihvaćanju susreta i piknika u župnom dvorištu.

Župa ima i Pastoralno i Ekonomsko vijeće. Sastaju se povremeno, no članovi su neprestano uključeni u župne aktivnosti, jer ih veći dio pripada nekoj od zajednica vjernika. Sedmero članova ŽPV-a i ŽEV-a činilo je i poseban odbor s kojim se župnik savjetovao o pitanjima obnove župnog doma.

Prvog ponedjeljka u mjesecu sastaju se vodi-

telji zajednica vjernika i katehetskih skupina sa župnikom, jedni druge informiraju o svojem radu, te zajednički rade plan za idući mjesec. Župnik kaže da rado ulaže u ljude i njihovu formaciju, primjerice, u animatore koje šalje u Mali Lošinj, ili u glazbenike koje, također, šalje na usavršavanje. Voditelji katehetskih skupina i čitači redovito se pripremaju prema liturgijsko-pastoralnom listu »Živo vrelo«. Bilješke vode u »Pastoralnom rokovniku«, a kada ih župnik dariva, onda su to vrlo praktični darovi, poput »Direktorija za pastoral sakramenata u župnoj zajednici«.

Plodna suradnja s vjernicima laicima

Profesorica hrvatskog jezika **Nikolina Mesić** u župi vodi dramsku skupinu, čitačica je i pjeva u Zboru mladih. »Moj veći angažman u župi počeo je u vrijeme kada sam bila nezaposlena i mogu reći da je upravo taj rad dao smisao svemu čime se danas bavim. Raduju me rezultati koje vidim, primjerice, kada djeca u pet dana svladaju svoje uloge, povežu se i ostaju zajedno«, kaže Nikolina koja s djecom i mladima za razne prigode priprema predstave. Dramska skupina osnovana je krajem 2007. godine. Nikolina kaže da su mladi prisutni u svim aktivnostima župe i ne voli kada se kaže da nema mladih u Crkvi. »Ima ih, i unatoč tome što srednjoškolci koji su aktivni u župi u svojim školama ponekad do-

žive i etiketiranje zbog toga, ohrabrujuće je vidjeti kako se tome odupiru te s ponosom i hrabro svjedoče o svojoj pripadnosti Crkvi.«

Mario Šarić voditelj je Zbora mladih. I on primjećuje sve više mladih u Crkvi. Mario je odgoj u vjeri primio u obitelji i kaže da je normalno da i dalje ostaje vezan uz život svoje župe.

Ekonomistica **Kornelija Marović** voditeljica je Skupine koja brine o starijim osobama. Radi se o župljanima starijima od 70 godina života. U slobodno vrijeme, barem jednom tjedno, posjećuje starije. Skupinu čini desetak volontera razne dobi; srednjoškolci, zaposleni i umirovljenici. Organiziraju se po ulicama i u posjete odlaze po dvoje. Posjete najavljuju telefonski, a do potrebnih dolaze preko popisa koji je župnik napravio za vrijeme blagoslova obitelji. Korneliju se najviše dojmila smirenost starijih koje posjećuju. »Mi mladi uvijek smo u nekoj žurbi. Kad dođemo k njima, oni djeluju tako smireno, pa su ti susreti za nas pravi odmor. Pričaju nam o

svojim životima, o Sisku kakav je nekad bio. Susreti traju oko pola sata i obično završe pitanjem kad ćemo ponovno doći«, s osmijehom kaže Kornelija.

Arheologinja **Spomenka Jurić** u župi vodi Skupinu za povijesna istraživanja. Prvotna želja ove skupine bila je istraživati povijest Crkve u ovom gradu u kojem se biskupija spominje početkom III. stoljeća. »Baština Siska je izuzetno bogata. Želimo poći od ranog kršćanstva ovdje, preko srednjovjekovnog Siska u kojem se spominje župa sv. Križa, do danas. U svakom povijesnom razdoblju postoji neka točka

Zajednice vjernika

- **Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika** sastaje se mjesečno, a broji 15-20 članova. Organizatori su hodočašća (studijsko hodočašće u Hrvatsko Zagorje), različitih tribina u župi (o Bibliji, New Ageu), a nude i besplatne instrukcije u prostorima župe.

- Desetak članova **Marijine Legije**, osim što vode molitvu Krunice u župi, utorkom se sastaju na druženje, a redovito posjećuju bolesnike u županijskoj bolnici i staračkom domu te one koji žele primiti sakramente povezuju sa svećenicima.

- **Župni caritas** ima 10 volontera, a tristo-tinjak šticenika. Petkom i subotom za njih se prikuplja pomoć, a osim redovite brige župljana, u božićno i uskršno vrijeme u župi se organizira i blagdanski ručak na kojem se podijeli i do 200 porcija gulaša.

- **Skupina za povijesna istraživanja** ima desetak članova i brine za baštinu župe; od povijesnih dokumenata i podataka do liturgijskih predmeta i ruha. Njihovo je djelo postavljanje temelja razine crkve Uzvišenja sv. Križa.

koja se odnosi na prostor naše župe, a mi te točke sada želimo povezati«, ističe gospođa Jurić i dodaje kako članovi ove skupine popisuju arhivsku i knjižnu građu, liturgijske predmete i ruho. Ponekad za taj posao traže pomoć i stručnjaka. **Ivan Zatreščak** član je ŽEV-a.

Osim u Vijeću, župi je na raspolaganju u svemu što treba. Zatekli smo ga u poslovima postavljanja struje i osposobljavanja dvorane u zgradi Velikog Kaptola. »Taj posao nema cijenu, jer Bogu se ne može naplaćivati«, kaže Ivan i s ponosom ističe da je svaki rad u župi »rad za nas, a ne za župnika, jer župa je naša zajednica.« Ivanova obitelj sudjeluje i u mjesečnom molitvenom nizu obitelji koje mole Krunicu za potrebe župe. Kaže da njegovoj obitelji pripada svaki 6. dan u mjesecu kada Kru-

nicu mole za bolesne ili druge koji su potrebni pomoći.

Župa je otvorena prema mladima

U razgovoru župnik Antun Sente ml. kao posebnost u pastoralu izdvaja rad s mladima. Šalje ih na duhovne obnove, susrete koje organizira Povjerenstvo za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije, ali i drugih biskupija. U ožujku su bili na duhovnom vikendu u Lasinji gdje su razmišljali o važnosti zajedništva i kako ga čuvati kada mu prijete podjele. Koliko je zajedništvo u župi važno, posvjedočili su i svećenici i redovnice iz župe koji su im se pridružili u Lasinji.

No, kako se župa nalazi u središtu Siska, a župna crkva u neposrednoj blizini okuplja lišta mladih nazvanog »Rokić« – iz žargona »narokati se«, što ukazuje na niz problema-

- **Skupina za brigu o starijim župljanima**, sa svojih desetak volontera, brine za više od 500 starijih župljana. Posjećuju ih, čestitaju rođendane, a župnik im za blagdan pripremi i kakav mali dar, primjerice, krunicu i Novi zavjet. Volonteri vode dnevnik o onom što vide kod pojedine osobe, te se tako dobije prava slika života starijih ljudi.

- **Dramska skupina** sastaje se prigodno, za blagdane ili događaje poput slavlja Pričesti ili Potvrde.

- **List župe »Križ ljubavi«** izlazi četiri puta godišnje. U slici i riječi prati događanja u župi, slavlja rođendana, sakramenata, izdvaja značajnije događaje u sveopćoj Crkvi, donosi intervju

i duhovne poticaje. Sve to se može pronaći i na internetskoj stranici župe koja se gotovo svakodnevno obnavlja novim informacijama: www.svetikrizsisak.hr.

- Petnaestak gospođa vještih u ručnom radu jednom tjedno sastaju se u **kreativnoj radionici**. Izrađuju različite predmete (anđele, pisarnice, božićne ukrase). Prodajom proizvoda dolaze do sredstava za nabavu novih materijala, a ostala sredstva daruju za najpotrebnije.

- **Skupina koja brine za uređenje crkve** ima desetak članova, a njihov rad ne treba puno riječi, već zaslužuje divljenje zbog onog što čine u župnoj crkvi i izvan nje.

tičnih situacija u kojima se nađu mladi u subotnjim večernjim i noćnim satima – droga, alkohol – potrebno je suočiti se i s ovim izazovom. Na »Rokiću« subotom bude oko tisuću mladih, od 7. razreda osnovne škole pa do onih sa 30 ili 35 godina života. »Ovo je izazov za nas, naći način kako pristupiti upravo tim mladima«, kaže župnik Sente koji je odmah, po dolasku u Sisak, krenuo u akciju i u pomoć pozvao mlade animatore Zagrebačke nadbiskupije da posvjedoče vjeru upravo na ovom mjestu. Učinili su to nakon večernje mise koncertom, kao i nešto kasnije zajednica Cenacolo koja je održala koncert, uz pjesmu i ples, a po njegovom završetku, župnik i vlč. Ivan Filipović, zajedno s redovnicama, mladima su na »Rokiću« dijelili mandarine. »Željeli smo stupiti s njima izravno u kontakt«, objašnjava vlč. Sente nakanu ovakvih

događaja koji su među samim posjetiteljima »Rokića« prihvaćeni pozitivno. No, to nije sve. U župnoj crkvi više su puta subotom do ponoći organizirana i bdjenja mladih koji bi ostajali u pjesmi i molitvi. Dio njih bi s lučicama izlazio ususret »Rokiću« želeći i tim znakom svjetla pozvati druge mlade da svoj pogled, a onda i dušu usmjere prema Kristu, Svjetlu.

Katehetske i liturgijske skupine

Ovdje ubrajamo dvije grupe prvopričesnika, četiri grupe krizmanika, skupinu mladih, katekumene i Biblijsku skupinu. Ova posljednja obvezna je za čitače i petkom navečer okupi oko 20 vjernika. Skupina koristi metodu »Lectio Divina«. Osim razgovora o nedjeljnim čitanjima, rad u skupini obuhvaća i kateheze za odrasle; za katekumene

do Vazmenog bdjenja, i mistagoške kateheze koje se do kraja pastoralne godine održavaju u zgradi Velikog Kaptola koji, iako u obnovi, ima prostor privremeno osposobljen za tu namjenu. Župnik Sente kaže da se ovim katehezama u prostorima Velikog Kaptola »želi razviti još veći osjećaj kod Siščana da je Veliki Kaptol prostor Duha, kao i ostvariti želju brojnih sudionika predsinodskih rasprava koji su isticali veliku potrebu katehizacije odraslih vjernika.«

Uz četrdesetak ministranata i čitače, ovdje ubrajamo tri župna zbora: Dječji zbor »Križ ljubavi« s pedesetak članova, dvadeset ih ima Zbor mladih »Križ ljubavi«, a trideset Crkveni pjevački zbor »Sveta Cecilija« koji je prošle godine proslavio 80 godina postojanja. Pastoralni centar u kojem se sastaju navedene skupine još uvijek nema ime. No, župnik Sente i o tome razmišlja, te spominje ime sisačkog katehete Petra Žagmeštra koji je na službu u ovaj grad stigao 1933. godine, 1945. je nestao, a kasnije se saznalo da je ubijen: »O njemu i danas postoje svjedočanstva Siščana, da je bio omiljen među pukom i djelovao na dobrobit župe i grada, te da je, među ostalim, osnovao i Limenu glazbu.« ■

Neke zanimljivosti župe...

- **Raspelo iz Siska**. Rad je nepoznatog majstora iz druge polovice XII. stoljeća. Nalazi se u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

- **Knjiga o životu svetaca iz 1553. godine** čuva se u župnoj knjižnici.

- **Župni arhiv – kulturološki biser**. U suradnji s Državnim arhivom u Sisku, obrađena je župna arhivska građa. Radi se o gradivu koje je važan izvor za demografsku i socijalnu povijest Siska od XVIII. do XX. stoljeća.

- **Logo: Križ ljubavi**. Logo zajednica vjernika župe prikazuje otvoreno srce i križ u bojama grada Siska, plavoj i zelenoj, a završava hrvatskim »kockicama«. Dizajnirali su ga Ivanka Kovačić, Antun Sente ml. i Alem Biočić.

PASTORALNA GIBANJA U NADBISKUPIJI

Važnost crkvenih pokreta, udruga i zajednica

Čovjek je upućen na bližnjeg i svoju vjeru te je svoj vjernički život pozvan dijeliti s drugima. Zato su mu potrebne zajednice u kojima će pronaći način življenja vlastitog krsnog poziva. Crkveni pokreti, udruge i zajednice stvarnost su Crkve u različitosti svojih karizmi. U njima je prisutno intenzivno življenje vjere i konkretan navještaj Isusa Krista kroz život članova. One predstavljaju mogućnost da vjernici laici ostvaruju svoje poslanje u Crkvi, ne samo kao objekti pastora, već kao subjekti crkvenog, župnog i vjerničkog poslanja.

**Vlatka Plazzeriano, Irena Popovački
i s. Jadranka Obućina**

Iz pristiglih zapisnika predsinodskih susreta može se iščitati prilično površno poznavanje ove teme među vjernicima. Budući da su neinformiranost i nepoznavanje glavni razlozi za suzdržanost prema njima u župama, potrebno je bolje informiranje vjernika, općenito svećenika i posebno župnika koji su često rezervirani za takav rad vjernika laika.

Kako bi se navedeno stanje bar malo promijenilo, ovdje donosimo kratki pregled četiriju zajednica: Kap dobrote, Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara, Pokret fokolar i Zajednice Krvi Kristove. Svaka od njih, slijedeći svoj kršćanski poziv, na sebi svojstven način ostvaruje Kristov zahtjev za nasljedovanjem. Iako različite u načinu na koji okupljaju svoje članove, zajednička im je usmjerenost prema bližnjem kojem pristupaju u skladu sa svojom karizmom. S druge strane, ono što

sami članovi pokreta, udruga i zajednica mogu učiniti jest bolje se integrirati u rad župe te preuzeti veću pastoralnu odgovornost, a u tome je značajna uloga svećenika koji će ih duhovno voditi. Potrebna je i bolja komunikacija na svim razinama. Prije svega unutar pokreta, udruge ili zajednice, između različitih pokreta, udruga i zajednica, ali i sa župom, te konačno s Nadbiskupijom. Osim toga potrebna je i njihova poslušnost hijerarhiji te provođenje smjernica Crkvenog Učiteljstva.

Različiti darovi, a isti duh

Zadnjih smo godina u Crkvi općenito, pa tako i unutar naše Nadbiskupije, svjedoci procvata sve brojnijih crkvenih pokreta različitih profila i stila duhovnosti te prisutnosti različitih karizmi. Crkva je zajednica vjernika koji žele živjeti Evanđelje i svjedočiti svoju vjeru u uskrslog Krista odgovoriti na Božji poziv i ostvariti ga u svojim životima. Upravo su s takvim ciljevima, stavljajući naglaske na neke oblike duhovnosti, slijedeći primjere svetih ljudi iz povijesti Crkve, odatirući posebne zadaće djelovanja, izniknuli različiti pokreti, udruge i zajednice. Njihovo djelovanje, njihove karizme i njihovo svjedočenje veliko su bogatstvo za cijelu Crkvu. »Ono što budi nadu na razini opće Crkve – a to se događa upravo u srcu krize Crkve u zapadnome svijetu – jest pojava novih pokreta, koje nitko nije planirao, nego su niknuli spontano iz nutarnje živosti svoje vjere. U njima se očituje – ma koliko neznatno – nešto kao

novi vrijeme Duhova u Crkvi« (J. Ratzinger, *Razgovor o vjeri*, str. 38-39). Polet i oduševljenje, jedan novi entuzijazam koji donose članovi pokreta i zajednica, otvorenost nadahnuću Duha, te spremnost na djelovanje, konkretno i poduzetno, svakako su pozitivne strane koje donosi to novo vrijeme pokreta u Crkvi. S druge strane ta nova snaga pokreta, udruga i zajednica koja se pojavila iz potrebe da se život u Crkvi još snažnije proživljava odaje potencijalnu problematiku stvaranja »crkava« unutar Crkve. Zato hrvatski biskupi nudeći smjernice za rad pokreta i udruga ističu da je važno članovima tih zajednica posvjedočiti osjećaj crkvenog zajedništva i djelovanja u svojim župnim zajednicama, ne isključujući ni mogućnost njihova djelovanja na dekanatskom i biskupijskom planu. Unutar naše Nadbiskupije u sklopu Ureda biskupskog vikara za laike provodi se program koordinacije i okupljanja pedesetak pokreta, udruga i zajednica. Uz

vjernička društva koja imaju crkvenu pravnu osobnost tu su i zajednice i pokreti koji bilo na crkvenom, društvenom ili strukovnom planu promiču evanđeoske vrjednote. Projekti koje Nadbiskupija provodi u suradnji s njima su, uz koordinaciju i međusobnu komunikaciju, organizacija Dana pokreta i udruga Zagrebačke nadbiskupije i redoviti mjesečni sastanci koji su formativnog i edukativnog karaktera, a u svrhu međusobnog upoznavanja i zbližavanja.

Zajedništvo je jedna od temeljnih karakteristika Crkve, a upravo se ono kroz življenje svakodnevnog života najlakše ostvaruje unutar manjih zajednica. Čovjeku pojedincu teško je izgraditi zdrave životne stavove u današnjem individualističkom društvu u kojem nisu na cijeni požrtvornost i briga za drugog, odgovornost, strpljivost i prihvaćanje različitosti. Upravo je zato toliko mnoštvo različitih zajednica koje su okuplja unutra Crkve blagoslov i Božji znak brige za čovjeka.

»Kap« pomoći svakom čovjeku

UDRUGA KAP DOBROTE

Na području grada Zagreba postoji skupina osamljenih, napuštenih, zaboravljenih starijih i nemoćnih osoba koje su bez imovine i primanja, a o kojima malo tko vodi računa. Brigu o takvima već gotovo 20 godina vodi udruga »Kap dobrote« koju je 19. prosinca 1990. godine s grupom raspoložених volontera i zauzetih vjernika osnovao isusovac o. Antun Cvek. Udruga je registrirana pri Ministarstvu uprave Republike Hrvatske, a Hrvatska biskupska konferencija, dekretom od

14. svibnja 1994. godine, potvrdila je »Kap dobrote« kao privatno vjerničko društvo u Crkvi.

O. Antun Cvek, kao svećenik i duhovnik Udruge, prvi pruža primjer duhovnog i materijalnog pomaganja ljudima u potrebi. Obilazeći starije osobe i sam obavlja sitne popravke u njihovim domovima. Na taj način stvara se povjerenje i zajedništvo između onih kojima se pomaže, dok same bolesne i nemoćne starije osobe u svojim molitvama podupiru rad Udruge. Korisni-

ci katoličke udruge »Kap dobrote« osobe su starije od 65 godina, socijalno ugrožene, bez obiteljske potpore, osamljene. Udruga trenutno skrbi za više stotina osoba koje žive u svojim stanovima ili su smještene u stacionarnim odjelima zagrebačkih domova umirovljenika i bolnicama za kronične bolesti. Dva puta godišnje pohodi ustanove za osobe lišene slobode, pri čemu prioritet uvijek imaju osobe koje nitko ne posjećuje i koje nemaju potporu obitelji.

Pružanje pomoći sastoji se od redovnog posjećivanja potrebnih osoba, obavljanja sitnih usluga poput odlaska liječniku, ljekarniku, nabavke živežnih potrepština, manjih popravaka u kući, organiziranja prijevoza, pranja rublja, njege teško pokretnih i nepokretnih te svega ostalog što je potrebno. Također, udruga ima i savjetovanište u kojem socijalne radnice upućuju, informiraju i savjetuju osobe koje se obrate radi ostvarivanja socijalnih i zdravstvenih prava te ih povezuju s nadležnim institucijama socijalne i zdravstvene skrbi.

Svi zainteresirani koji žele postati volonteri mogu se udruzi pridružiti na jednom od redovitih sastanaka ponedjeljkom u 17 sati u Palmotićevoj 31 (pjevaonica). Ako se nije u mogućnosti posjećivati nekog od korisnika, može im se pomoći i donacijama. To može biti novčana pomoć, odjevni predmeti ili prehrambene namirnice.

Promicanje kršćanskih načela u zaštiti zdravlja

HRVATSKO KATOLIČKO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTARA I TEHNIČARA

Unošenje vrijednota kršćanskog poimanja života i čovjeka u sve oblike djelovanja, kako stručnim zalaganjem, tako i osobnim svjedočenjem jedna je od zadaća koju ostvaruje **Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara (HKDMST)** – vjerničko društvo unutar Katoličke Crkve. Društvo je osnovano 17. prosinca 1994. u Zagrebu s ciljem čudorednog i strukovnog usavršavanja te promicanja kršćanskih načela u zaštiti zdravlja pučanstva i čuvanju ljudskog života od začeca do naravne smrti. Društvo se stavlja pod nebesku zaštitu Blažene Djevice Marije koja se štuje kao Zdravlje bolesnih te traži zagovor sv. Camilla de Lellis i sv. Luise de Merillac.

Dan društva je 11. veljače na blagdan Majke Božje Lurdske, kada se obilježava i svjetski dan bolesnika.

Kršćanska solidarnost i osjetljivost usmjerava, dakle, aktivnosti HKDMST-a koji preko svojih članova – medicinskih sestara, tehničara i drugih djelatnika u zdravstvu – otvara važna pitanja o poimanju i zaštiti života te promicanju kršćanskih vrijednosti u suvremenom društvu. Uz jasan stav o zaštiti života, HKDMST se bavi i drugim pitanjima poput umjetne oplodnje, kategoričnog odbacivanja namjernog pobačaja i drugim bioetičkim izazovima. Isto tako, na stručnom području potiče pitanja više kvalitete zdravlja svakog pojedinca, a

tako promiče kvalitetu zdravlja na razini društva.

U svom djelovanju trudi se ostvarivati i brojne druge vrijednote potičući na zajedništvo, solidarnost, duhovnu, etičko-moralnu, znanstvenu i stručnu izobrazbu članova prema zahtjevima suvremenosti i nauku Katoličke Crkve. Tu spada i zauzimanje

za primjenu razumnih i najboljih postupaka u očuvanju zdravlja, sprečavanju i prepoznavanju bolesti te liječenju bolesnika, a naglasak stavlja i na promicanje prihvatljivog svršetka života i njegova dostojanstva formiranjem hospicijske/palijativne skrbi o čemu svijest u hrvatskom društvu još nije dovoljno zaživjela. U odnosu prema svojim članovima promiče i štiti njihova strukovna i ljudska prava, zalaže se za dolične i sigurne

uvjete rada, odgoj, duhovni rast i zdravstvenu sigurnost, a surađuje sa strukovnim, dobrotvornim, milosrdnim udrugama, strukovnim savezima i raznim katoličkim i ostalim udrugama građana. Također se zalaže za poštivanje i promicanje ljudskog dostojanstva i prava čovjeka uopće, isključivši svaku diskriminaciju s obzirom na spol, rasu, narodnost, vjeru, svjetonazor, političku pripadnost i društveni položaj.

Društvo ima svoj znak koji se sastoji od križa, srca i ruku te skraćenog i punog naziva Društva. Njegovo je značenje sljedeće: dvije ruke pridržavaju srce, simbol ljubavi, u kojem se nalazi križ, simbol kršćanstva, koji se sastoji od crvenih i bijelih polja, simbola državnosti. U srce i križ ukomponiran je skraćeni naziv Društva - HKDMST, dok je puni naziv napisan ispod ruku i ovalno zatvara donji dio znaka.

Toplina obiteljskog zajedništva

POKRET FOKOLARA

Pokret fokolar ili »Djelo Marijino« nastao je u okrilju Katoličke Crkve 1943. godine. Osnovala ga je Chiara Lubich u Trentu, gradu na sjeveru Italije. Proširen je na svim kontinentima, u 182 zemlje svijeta, a broji oko 5 milijuna pripadnika svih rasa, jezika, naroda i vjera. Ljudi najrazličitijih struka i društvenih položaja, kršćanskih tradicija te različitih religija i uvjerenja nastoje biti sjeme solidarnijeg i ujedinjenijeg svijeta. Fokolar znači ognjište i simbolizira toplinu obiteljskog zajedništva.

Izraz iskrenog življenja Evanđelja

Pokret je nastao kao izraz iskrenog življenja Evanđelja i dubokog predanja Bogu njegove utemeljiteljice Chiare Lubich. Uslijed vrtloga Drugog svjetskog rata ona je shvatila da svoj život treba predati Bogu koji je Ljubav i živjeti Evanđelje u svakodnevicu. To je počela ostvarivati u Trentu, rodnom gradu, koji je 1943. zahvatio rat. Želeći riješiti socijalne probleme u gradu,

oko Chiare se okupila skupina prijateljica oformivši tako zajednicu koja je uvela u praksu konkretnu ljubav prema bližnjem, osobito prema najsiromašnijima, a njih je, zbog rata, bilo mnogo. Susret s Iginom Giordanijem, piscem, novinarom i promicateljem ekumenizma u rujnu 1948., otvara još više vrata duhovnosti i njezinu druš-

tvenom karakteru. Osoba koja je pridonijela razvoju Pokreta je i Pasquale Foresi, osnivač izdavačke kuće Città Nuova i prvi fokolarin koji je postao svećenik. Svršetkom rata Pokret se proširio najprije u Italiji, a od 1956. diljem svijeta. Već 1962. godine Pokret je odobrila Sveta Stolica, no zbog njegova stalnog razvoja i rasta ponovno je potvrđen 1990. Uslijedila su i razna priznanja Pravoslavnih crkava, Anglikanske i Evangeličke crkve, drugih religija te mnogih kulturoloških i međunarodnih tijela.

Fokolari u Hrvatskoj

Kad je šezdesetih godina Pokret fokolar počeo prelaziti granice Italije, stigao je i u naše krajeve. Bilo je to vrijeme socijalizma kad je vjera morala biti isključivo privatna stvar. Ipak, Bog je našao načina kako zasijati sjeme duhovnosti i tamo gdje se to činilo gotovo nemogućim.

Godine 1968. otvara se prvi ženski fokolar, tada jedini u bivšoj Jugoslaviji, a muški 1974. u Zagrebu, gradu koji je postao središte svih brojnijih okupljanja pripadnika Pokreta

od Slovenije do Crnog mora. Tih se godina Pokret širi u Dalmaciju, a otvaraju se i putovi prema Bugarskoj, Rumunjskoj i Makedoniji. Godine 1980. otvara se ženski fokolar u Splitu koji prati život u južnom dijelu Hrvatske te u središtu i na jugu Bosne i Hercegovine.

Širenjem Pokreta počinje se osjećati potreba za centrom u kojem bi se formirali njegovi članovi. Godine 1984. grkokatolički križevački vladika Slavomir Mikloš daje na uporabu nekadašnju biskupsku rezidenciju u Križevcima s poljoprivrednim zemljištem. Tako će taj novi »gradić« postati središte za jugoistočnu Europu, a njegovo je postojanje, kako kažu sami fokolari, još jedno svjedočanstvo Evanđelja življenog među najrazličitijim osobama. Ime »Faro«, koje mu je dala Chiara, izražava želju da postane svjetionik, putokaz svima koji traže svjetlo. Da je to uistinu tako, govori podatak da svake godine kroz njega prođe oko 4000 ljudi iz raznih zemalja, sudionika brojnih susreta, kao i posjetitelja, koji se često vraćaju.

Malene zajednice sačinjene od laika

U srcu Pokreta su muški ili ženski fokolari – malene zajednice sačinjene od laika posve darovanih Bogu. Pripadaju im i oženjeni, predani Bogu u skladu sa svojim staležom. Iako svi žive istu duhovnost, zbog raznolikosti osoba koje ga čine – mladi, odrasli, djeca, obitelji, svećenici, redovnici, redovnice raznih kongregacija i biskupi – podijeljen je u 27 ogranaka, među kojima je i nekoliko pokreta koji obuhvaćaju širok raspon djelovanja: razna društvena područja, s pokretom Novočovječanstvo koji se konkretno zalaže za prodor duha ljubavi u sve pore društva; svijet obitelji, s pokretom Nove obitelji; mladi i djeca s pokretima Mladi za ujedinjeni svijet i Djeca za jedinstvo koji mladima predlažu radikalno evanđeoski život kao odgovor na njihove duboke težnje; svijet Crkve sa Svećeničkim pokretom, Župskim pokretom i Redovničkim pokretom, koji preko svog poziva daju doprinos jedinstvu za koje je Isus molio prije smrti: »Da svi budu jedno«; te politika s Pokretom za jedinstvo.

Temelj života za pripadnike Pokreta fokolara je ustrajna međusobna ljubav koja omogućuje jedinstvo i Isusovu prisutnost u

zajednici. Ta duhovnost duboko je ukorijenjena u Evanđelju i temelji se na 12 ključnih točaka: Bog je Ljubav – Njemu dati prvo mjesto, prihvatiti Božju volju, ljubiti svoje bližnje, ljubiti se međusobno kao što svakog od nas Isus ljubi, postati jedno poput Presvetog Trojstva, živjeti trajnu Kristovu prisutnost u zajednici, ići prema jedinstvu putem Isusovog vapaja napuštenosti od Oca na križu, pisati Evanđelje vlastitim životom, postati jedno s Kristovim tijelom u Euharistiji, ići putem Marije, prve kršćanke, posvuda biti živuća Crkva, živjeti u božanskom ozračju Duha Svetog i neprestano oslušivati Njegov glas.

Gradići svjedočanstva i uzajamne ljubavi

Gradići svjedočanstva u Pokretu nastali su iz nadahnuća njegove utemeljiteljice Chiare Lubich 1962. godine u Švicarskoj,

blizu Einsiedelna, gdje se kraj benediktinskog samostana nalazi i veliko marijansko svetište. Promatrajući ga, shvatila je da u Pokretu trebaju niknuti gradovi poput svih ostalih, no gdje će jedini zakon među stanovnicima biti uzajamna ljubav.

To su pravi gradovi, s cestama, tvornicama, školama u kojima se radi, a dio zarade daje se u zajedništvo jer, kako sami svjedoče, svaki stanovnik treba biti poput cvijeta koji uzima iz zemlje samo onoliko hrane i vode koliko mu treba da bi živio, da bi bio to što jest. U njima se i uči u ozračju razumijevanja i uzajamna pomaganja. Svaki gradić je otvoreno gradilište,

neprestano se širi i posuvremenjuje. Obilježje gradića svjedočanstva je život i radost zajedništva. Danas ih ima 32 na 5 kontinenata, a svaki od njih ima svoje posebno obilježje.

Prvi osnovani gradić je Loppiano, nedaleko od Firenze, izgrađen 1965. godine. U Kamerunu, Keniji i Obali Slonovače nalaze se gradići u kojima se posadašnjuje inkulturacija Evanđelja u afričkom društvu. U Brazilu i Argentini su gradići-piloti usmjereni na rješavanje socijalnih problema prema modelu »Ekonomije zajedništva«. Na Filipinima raste dijalog s velikim religijama Istoka. U Njemačkoj je gradić ekumenski: u njemu zajedno žive luterani i katolici. U Poljskoj je model novog društva. U blizini New Yorka nalazi se Luminosa, gradić dijaloga među rasama i različitim kulturama. Jedan od takvih gradića nalazi se i kod nas. To je »Faro - Svjetionik«, u Križevcima, duhovno središte i mjesto susreta za pripadnike Pokreta iz

srednje i jugoistočne Europe, međunarodnog i ekumenskog značaja.

Brojna izdanja knjiga i časopisa

Pozornost i zalaganje Pokreta na tom području svjedoče brojna izdanja knjiga i časopisa. Već 43 godine na talijanskom jeziku izlazi revija »Città nuova« koja se kod nas objavljuje pod imenom »Novi svijet«. Zalaže se za širenje vrijednosti Pokreta i donosi mogućnosti primjene tih vrijednosti: težnja za sveopćim bratstvom, pozornost prema svemu što čovječanstvo vodi k ujedinjenom svijetu, širenje duhovnosti jedinstva i njezinih kulturoloških prijedloga. Izdavačkih kuća ima 26 u isto toliko zemalja, a ukupno objavljuju preko 300 naslova godišnje. Prva knjiga tiskana je 1959. godine. Bile su to »Meditazioni« Chiare Lubich koje su u Hrvatskoj poznate pod naslovom »Živjeti život«. Na hrvatskom jeziku do sada su objavljene pretežno knjige duhovnog sadržaja i životna iskustva. Poseban odjek imala je knjiga »Avantura jedinstva« koja preko intervjua s Chiarom Lubich iscrpno govori o Pokretu fokolar.

Chiara Lubich – svjetionik prošlosti i sadašnjosti

Chiara Lubich rođena je 1920. godine u Trentu u siromašnoj radničkoj obitelji. Majka joj je bila kršćanka, a otac uvjereni socijalist koji je zbog svoje političke orijentacije izgubio posao. Da bi pomogla obitelji, počela je raditi kao učiteljica, a u isto je vrijeme upisala studij filozofije na sveučilištu u Veneciji.

Svoj je poziv ostvarila utemeljivši Pokret fokolar, a njezino zalaganje imalo je odjek na brojnim područjima. Godine 1991. za posjeta brazilskom gradu Sao Paolu i toj zemlji poznatoj po drastičnim razlikama između bogatih i milijuna siromašnih rodila se ideja novog projekta: »Ekonomije zajedništva«. Bila je protagonistica ekumenskog, međureligijskog i interkulturalnog dijaloga. U tom je smislu vrijedno istaknuti da je ona prva

kršćanka, prva laikinja i prva žena pozvana svjedočiti svoje duhovno iskustvo pred 800 budističkih monaha i monahinja na Tajlandu, a obratila se i mnoštvu od 3000 crnih muslimana u New Yorku te židovskoj zajednici u Buenos Airesu. Primila je počasne stupnjeve u raznim disciplinama: teologiji, filozofiji, ekonomiji, sociologiji... Dobitnica je brojnih nagrada među kojima i nagrade »Templeton« za promicanje religije i mira, »Pobornik mira« koju dodjeljuje jedna hinduistička udruga, nagrade UNESCO »Odgoj za mir« i dr. Autorica je brojnih djela duhovnog karaktera koja su prevedena na sve glavne svjetske jezike te je 1995. u Milanu primila nagradu Talijanske udruge katoličkih pisaca i izdavača (UELCl) kao Autor godine.

U travnju 1999. godine posjetila je Hrvatsku i sudjelovala na Susretu pokreta i crkvenih zajednica vjernika laika u zagrebačkoj prvostolnici kojeg je u prigodi njezina posjeta organizirala Zagrebačka nadbiskupija. Tom prilikom susrela se i s biskupima Hrvatske biskupske konferencije.

Umrula je 14. ožujka 2008. u dobi od 88 godina.

Njegovanje klanjanja pred Bogom

ZAJEDNICE KRVI KRISTOVE

Crkveni pokreti i zajednice svojom raznolikošću obogaćuju životnost i bilo Crkve. Među pedesetak takvih vjernih društava u Zagrebačkoj nadbiskupiji djeluju i Zajednice Krvi Kristove. Te su Zajednice izrasle iz bratovštine Krvi Kristove, osnovane u Rimu 1808. godine zauzimanjem don Francesca Albertinija i Gašpara del Bufala. Proširile su se po cijelom svijetu gdje su djelovale redovničke zajednice Misionara Krvi Kristove i sestara Klanjateljica Krvi Kristove. Tijekom povijesti postupno su se gasile Zajednice laika, štovatelja Krvi Kristove. Nakon Drugog vatikanskog sabora koji je redovništvo pozvao na izvore i suradnju s laicima, Klanjateljice i Misionari ponovno su oživjeli djelovanje Zajednica laika. Te su Zajednice s pravnog gledišta međunarodno privatno vjerničko laičko društvo. Imaju opće Statute koje je sastavila Vrhovna uprava Misionara i sestara Klanjateljica, a odobrilo Papinsko vijeće za laike 1983. godine. Svrha Zajednica Krvi Kristove jest njegovanje savršenijeg vjerničkog života i posvješćivanje uloge otajstva Krvi

Kristove u otkupljenju, molitva i klanjanje predragocjenoj Krvi Kristovoj, razmatranje i dijeljenje Riječi Božje i životnih iskustava, zalaganje članova za ozračje prihvaćenosti i međusobne potpore u duhu ljubavi i poštivanja. Zajednice nastoje i žele obogatiti molitveni život župne i šire zajednice nalažeći snagu i poticaj u Krvi Kristovoj, jamstvu Božje otkupljujuće ljubavi te promicati vršenje konkretnih djela milosrđa. Prigodom slavlja 200. obljetnice utemeljenja laičkih Zajednica Krvi Kristove 25. travnja ove godine, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u svojoj propovijedi potaknuo je članove Zajednica na njegovanje stava klanjanja

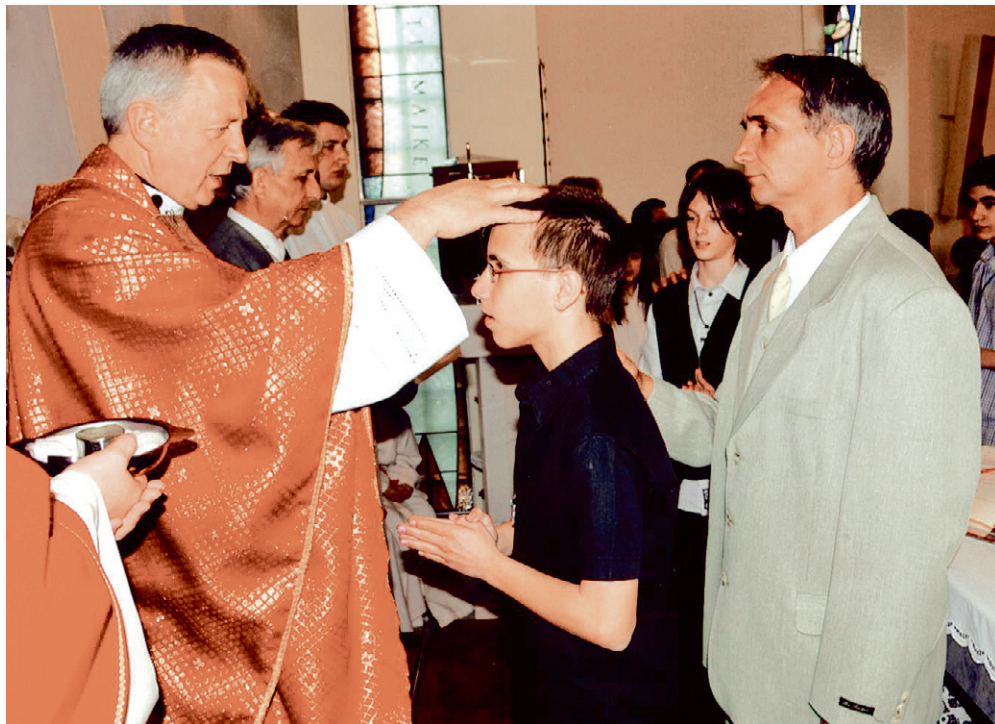
pred Bogom kako bi razmišljali na Božji način i ulazili u Božju logiku. Taj poticaj Zajednice su prepoznale kao svoj važan zadatak. Ukoliko želite nešto više saznati o Zajednicama možete se obratiti Povjerenstvu ZKK Razgled 3, Zagreb (za Misionare) te Miramarska 100, Zagreb (za sestre Klanjateljice). ■

PASTORALNA GIBANJA U NADBISKUPIJI

Postati punopravnim članom Crkve

Primanje sakramenta svete potvrde kao jednog od tri sakramenta kršćanske inicijacije svakako je bitan događaj u životu svakog vjernika. Darovi Duha Svetog, koje mladi čovjek prima podjeljivanjem tog sakramenta, darovi su koji ga vode ostvarivanju svog životnog poziva, koji ga usavršuju u svetosti i dublje ucjepljuju u život župne zajednice i sveukupne Crkve.

Anita Ivanović, Branko Murić

Osim teološko-formativnog teksta o poimanju kršćanske zrelosti u ovom će poglavlju biti riječi o konkretnom pastoralu - o pripremi i samom slavlju podjele sakramenta potvrde u župi Blažene Djevice Marije Žalosne u Španškom.

Tema sakramenta kršćanske zrelosti bila je također jedna od tema koju su vjernici Nadbiskupije često i rado odabirali za predsinodske rasprave u svojim župama i zajednicama. Raspravljalo se o najprikladnijoj dobi za primanje sakramenta, uloji kumova, pripremi za sakrament i sl. U zapisnicima s predsinodskih rasprava na ovu temu čitamo primjedbe vjernika kako

se sakrament potvrde često doživljava formalno, da ga roditelji očekuju od svoje djece, te da, nažalost, često znači odlazak krizmanika iz župa.

Moguće rješenje za ovaj problem vjernici vide u postsakramentalnom pastoralu kako bi se krizmanike ucijepilo u župnu zajednicu. Jedan dio pristiglih prijedloga na ovu temu govori o potrebi preispitivanja uloge kumova koja se često svodi na

formalnost i kupnju (pre)skupih darova. Onaj optimističniji dio naših vjernika s predsinodskih rasprava uviđa smisao i potrebu kumstva i u ovakvim okolnostima te predlaže paralelno uz pripremu krizmanika organizirati i pripremu za roditelje i kumove. K tome, prijedlog je pripremu produljiti barem na dvije godine, izraditi kvalitetne priručnike te dati jasnije smjernice za rad.

Zrelost vjere ili odrastanje u vjeri?

Budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama« (1 Pt 3,15b). Citirani redak srž je ohrabrenja kojeg apostol Petar upućuje kršćanima koji bi, i ako se nađu u nevoljama trpljenja (sve do smrti) zbog pravednosti, uvijek trebali biti spremni razumno, blago i dobre savjesti, odgovoriti onima koji ih optužuju. Već ovdje se treba uzeti u obzir javno ispovijedanje vjere kršćanske zajednice i potreba da se opravda vlastita vjera od lažnih optužaba, drugim riječima da postoji jedna zrela osobna vjera koja načinom života strpljivo i ustrajno progovara drugima te se odupre izazovima vremena i mjesta u kojem se nalazi. Upravo kroz »obrazlaganje vlastite vjere« (»apologein«) protiv krivih optužaba, rana Crkva oblikuje poseban izražajni oblik – apologetiku – kojim argumentirano prenosi i svjedoči, štiti

i tumači ispravnost kršćanskog načina života, molitve, liturgije, obiteljskog života, socijalne pravednosti, poštivanja zakona (usp. Pismo Diodoru, V, 1-17). U Poslanici Hebrejima nalazi se jezgra onog što bi se moglo nazvati formulom samog čina vjere koju treba obrazlagati, a koja je posvjedočena kroz cijelu ekonomiju spasenja: »vjera je već neko imanjenje onoga čemu se nadamo, uvjerenost u zbiljnost kojih ne vidimo« (Heb 11,1). I tu se vidi jasna značajka dinamičnosti vjere, između imanjenja već dostatne sigurnosti da se vjeruje u nešto i nekom što se predaje kroz tradiciju Crkve i prepoznaje kao istinito - vjerodostojnost vjere, i vjere u zbiljnost koje idu onkraj svake osjetilne sposobnosti - vjera kao milosni dar koji rađa i utvrđuje povjerenje između Boga i čovjeka. Ovaj dinamizam vjere, između sadržaja vjere i čina vjere →

kojom se vjeruje u taj sadržaj vjere sve do povjerenja vlastitog života, bogata crkvena tradicija kroz povijest je protkala i produbila sustavnim tumačenjima, a u konkretnom životu vjernika utkala ga u sakramente kojima prati životni hod svakog pojedinog vjernika prikladno ga pripremajući za rast u vjeri. Povjeriti vlastiti život nekom ili svjedočiti za nekog, gledajući uzor u Isusu Kristu, postaje kriterij vjerodostojnosti prenošenja i naviještanja Riječi Božje: »Radujem se sada dok trpim za vas i u svom tijelu dopunjam što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu.

Njoj ja postadoh poslužiteljem po rasporedbi Božjoj koja mi je dana za vas da potpuno pronesem Riječ Božju - otajstvo pred vjekovima i pred naraštajima skriveno, a sada očitovano svetima njegovim. Njima Bog htjede obznani kako li je slavom bogato to otajstvo među poganima: to jest Krist u vama, nada slave! Njega mi navješćujemo, opominjući svakoga čovjeka, poučavajući svakoga čovjeka u svoj mudrosti da bismo svakoga čovjeka doveli do savršenstva u Kristu. Za to se i trudim i borim njegovom djelotvornošću koja u meni snažno djeluje.« (Kol 1, 24-29).

U Svetom pismu svjedočanstvo o rastu vjere s jedne strane može se promatrati kroz cjelokupnu povijest kao priprema čovječanstva da primi puninu Objave u Isusu Kristu – crkveni Oci su to nazivali Božjom pedagogijom – a s druge strane se može promatrati kroz osobni rast vjere svakog pojedinog učenika koji, iako su živjeli zajedno sa zemaljskim Isusom, u svojoj »malovjernosti« nisu bili u stanju u potpunosti prepoznati Božji plan spasenja u Isusu Kristu, sve dok im nije bio poslan Duh Sveti na dan Pedesetnice kao Branitelj: »A kada dođe Branitelj koga ću vam poslati od Oca – Duh Istine koji od Oca izlazi – on će svjedočiti za mene. I vi ćete svjedočiti jer ste od početka sa mnom.« (Iv 15,26-27).

I Drugi vatikanski sabor iznova poziva na ovu bogatu tradiciju tumačeći opće svećeničko poslanje cijelog naroda Božjeg, tj. kako bi svi učenici Kristovi trebali »posvuda svjedočiti Krista, i obrazlagati, onima koji ih pitaju, nadu vječnoga života koja je u njima.« (LG 10).

Sakrament potvrde - izazov i odgovornost svake župe

ISKUSTVO ŽUPE BLAŽENE DJEVICE MARIJE ŽALOSNE, ŠPANSKO

Župa zagrebačkog naselja Špansko, župa Blažene Djevice Marije Žalosne i ove je godine iznjedrila grupu krizmanika koji su pripremani za sakrament potvrde kroz župnu katehezu i redoviti vjeronauk u svojim školama te kroz razne druge duhovne i rekreativne sadržaje u sklopu župe, a 25. travnja i 2. svibnja svečano pomazani krizmom posvećenom na Veliki četvrtak u Zagrebačkoj katedrali. Tim su činom postali punopravni članovi Crkve, potvrđeni u svojoj osobnoj vjeri, te radosno prihvaćeni od župne zajednice koja se u velikom broju okupila na euharistijskim slavljinama.

Župna kateheza i ostale aktivnosti za krizmanike

Priprema za sakrament svete potvrde ili krizme svakako je velik izazov i odgovornost svake župe. Pitanja koje se tada najčešće postavljaju su kako te mlade ljude koji prolaze specifično razdoblje svog odrastanja, koji se nalaze na burnoj prekretnici i prijelazu života iz djetinjstava u mladenaštvo, potaknuti, motivirati, ohrabriti i zainteresirati za Isusa Krista, Crkvu i vrijednosti koje ona čuva i promiče. Kako im približiti istine vjere i posvjedočiti njihovu aktualnost, kako razbiti iskrivljene slike poimanja Crkve kao zastarjele i netolerantne koje su im nametnuli mediji i današnje društvo. Kako tim mladim ljudima kojima je glavna težnja biti »in«, biti

moderni i »pratiti trendove« posvjestiti da je poruka i poslanje Evanđelja iznad svakog ljudskog trenda, da je aktualna i autentična već 2000 godina i da ako se primi srcem i vjerom nikada ne dosadi. Kako im približiti Treću božansku osobu, Duha Svetog kojeg je Krist obećao i poslao da vodi Crkvu u istini i svakog pojedinog vjernika ostvarivanju osobnog poziva koji je uvijek ukrijepljen u zajednici i na služnje drugima.

Bila su to pitanja koja su vodila i tim župnih kateheta, vjeroučitelja i ostalih suradnika koji su se zajedno sa župnikom mr. Stjepanom Rusanom, kapelanom Markom Kovačom te svećenikom Andrijom Vranom upustili u avanturu pripreme 240-ak osmaša iz četiri osnovne škole na

Puno programa za mlade

Na krizmu želim ići jer njome postajem punopravnim članom Crkve i primam darove Duha Svetog. U svojoj župi volim to što ima puno programa za mlade, a najviše mi se sviđa sakrament ispovijedi. Isus Krist je za mene Bog i Čovjek koji je umro da bi mi bili spašeni.

Marin Saganić

području Španskog i šire za primanje sakramenta svete potvrde. Bili su to učenici osmih razreda iz osnovnih škola: »Tituš Brezovački«, »Ante Kovačić«, »Malešnica« i »Špansko – Oranice«. Ukupno je formirano devet skupina po 20–ak krizmanika koji su se redovito jednom tjedno okupljali na župnoj katehezi koju su predvodili župnik, kapelan, vlč. Andrija Vrane, vjeroučiteljice Željka Maršanić i Anita Ivanović, te župni suradnik Natko Felbar. Iz skupine pripravnika za krizmu formirao se i zbor od 40–ak krizmanika koje je animirao i vodio Matija Škvorc, dugogodišnji zborovođa zbora mladih Župe Špansko »Maranatha« u kojeg su se nakon podjeljivanja krizme ucijepili i ti novi glasovi. Uz redovitu župnu katehezu, mogućnost uključenja u zbor mladih, krizmanicima je ponuđena i mogućnost uključenja u sportsku sekciju koju već duži niz godina vodi župni suradnik Natko Felbar.

Bila je tu i liturgijska skupina koja je animirala nedjeljna večernja misna slavlja kroz čitanja misnih čitanja, ministiranje i skupljanje milostinje, a koju je okupljala vjeroučiteljica Gordana Aralica iz Osnovne škole »Tituš Brezovački«. Uz vježbanje same tehnike čitanja, naglasaka i diktacije imali su prilike razgovarati i razmatrati misna čitanja te tako dublje uranjati u otajstva Božje Riječi.

Krizmanici su se odazivali i na »agape« susrete nakon nedjeljnih misa, te kroz druženje sa ostalim župljanima otkrivali ljepotu i snagu župnog zajedništva.

Vjeroučitelji i katehete su kroz pripremu za krizmu nastojali uz potrebno znanje mladima prenijeti ljubav za Crkvu i zajedništvo. Nastojali su im prenijeti vrednote katoličke vjere, ohrabriti da ustraju u osobnom duhovnom rastu i potaknuti da iskuse ljepotu zajedništva

unutar župe. Upravo se s tim ciljevima krizmanike nastojalo uključiti u sve aktivnosti župe. Sudjelovali su u raznim karitativnim akcijama u organizaciji mladih župe, ukrašavali prostor crkve za božićne blagdane, dijelili maslinove grančice na Cvjetnicu, sudjelovali u hodočašćima i duhovnim obnovama i sl.

Krizmanike se željelo potaknuti i na molitvu kako na satovima župne kateheze tako i kroz zajedničku molitvu mladih petkom navečer. Na satovima župne kateheze obrađivale su se teme iz života katoličke vjere prilagođene i razumljive njihovoj dobi. Naglasak je bio na Trećoj božanskoj osobi – Duhu Svetom, darovima koje primamo od Njega, te djelovanju Duha Svetog u Crkvi.

Obrađivale su se teme Deset Božjih zapovijedi, sakramenti, njihova uloga i značenje u duhovnom životu vjernika, zatim teme kojima se željela pojasniti struktura i poslanje Crkve, njezino utemeljenje u Kristu i apostolsko nasljeđe. Krizmanicima su bile zanimljive teme u kojima je Isus predstavljan kao prijatelj, kao onaj koji nas prihvaća i koji oprašta, koji nije strogi sudac, nego Dobri pastir. Bilo je tu i puno igara, parlaonica, razgovora o životnim pitanjima kao što su odabir srednje škole, odnosi u obitelji, zaljubljanje, izlasci, mediji, televizija i sl.

Jedan od događaja koji se krizmanicima jako svidio bio je susret s Kardinalom u Ciboni na koji su se odazvali gotovo svi krizmanici župe Špansko. Bila je to pra-

va mala avantura ukrcavanja u autobuse, probijanja kroz mase ostalih krizmanika grada Zagreba ispred Cibone, pljeskanja, pjevanja i plesa za vrijeme samog programa.

Onaj dio koji je bio manje zanimljiv samim krizmanicima bili su ispiti znanja. Iako su se dobro pripremali kroz cijelu godinu u školama i u župi, bilo je tu dosta nervoze, zbunjenosti, ali i kvalitetnog znanja da su svećenici i vjeroučitelji ostali iznenađeni. Uglavnom, svi su uspješno položili ispite znanja (većina od prvog puta, dok su neki ipak morali doći i drugi put), te zadovoljili sve potrebne uvjete za primanje sakramenta svete potvrde, među kojima su primarnu ulogu imali redoviti dolasci na župnu katehezu te njihov osobni odnos prema vjeri, stav i želja za primanje sakramenta.

Priprema za sakrament obuhvaćala je osim krizmanika i njihove roditelje i ku-

»Rastemo u vjeri«

Želim ići na krizmu jer je to bitan sakrament naše vjere. Njime primamo darove Duha Svetog, rastemo u vjeri i potvrđujemo svoju vjeru. Volim svoju župu jer odiše zajedništvom o čemu najviše svjedoče okupljanja i slavljenja misa nedjeljom. Isus Krist je netko tko će me utješiti u svim mojim tugama i pomoći mi u mojim nevoljama.

Marija Perak

move. U dva navrata održan je sastanak roditelja krizmanika u župi, te duhovna obnova za njih, a u tjednu pred samu krizmu organizirano je slavlje sakramenta pomirenja za krizmanike, roditelje i kumove na koje su se u velikom broju odazvali.

Aktivno sudjelovanje krizmanika u slavlju

S obzirom na velik broj ovogodišnjih krizmanika, podjela sakramenta svete potvrde u Župi Blažene Djevice Marije Žalosne održala se u dva navrata, 25. trav-

nja i 2. svibnja na euharistijskim slavljinama u 11 sati. U tjednima pred podjelom sakramenta bilo je vrlo radno u župi. Krizmanici su kroz tri probe koje su se održavale u večernjim satima uvježbali i utvrdili tijek i protokol odvijanja slavlja samog sakramenta te ostale tehničke detalje. Župnik, kapelan i njihovi vjeroučitelji te su susrete iskoristili da im još jednom ukažu na važnost tog sakramenta u njihovom duhovnom rastu i vjerskom životu. Bila je tu i prilika za sakramenta pomirenja te mogućnost osobnog razgovora s nekim od svećenika u župi.

Podjela sakramenta potvrde oba dana protekla je vrlo svečano i radosno. U nedjelju 25. travnja euharistijsko slavlje predslavio je preč. Ivan Hren te sakrament podijelio grupi od 120 krizmanika, a sljedeće nedjelje, 2. svibnja, preč. Mijo Gorski kada je sakrament kršćanske zrelosti primilo 111 krizmanika.

Da bi sve proteklo mirno i bez velike gužve pobrinuli su se mladi župni suradnici, te kao redari usmjeravali vjernike, razmještali ih unutar prostora crkve, pazili na red i bili na usluzi svima. Krizmanici su euharistijsko slavlje obogatili svojim aktivnim sudjelovanjem. Zbor krizmanika zajedno sa zborom mladih animirao je

i predvodio pjevanje, liturgijska skupina krizmanika pobrinula se za misna čitanja, krizmanici su pozdravili i zahvalili se krizmateljima te im uručili prigodne poklone.

Crkva Blažene Djevice Marije Žalosne koja po kvadraturi nije velika, za vrijeme tih slavlja bila je velika. Bila je velika radošću i veličanjem Boga, bila je velika zajedništvom i molitvom jednih za druge. Na licima krizmanika, njihovih kumova i roditelja bili su osmjesi, radost i zahvalnost.

Ono što je dirnulo sve prisutne, a posebno krizmanike bile su riječi preč. Hrena koje im je u propovijedi uputio. Pozvao je krizmanike da upoznaju Isusa prijatelja, da se upuste u avanturu prijateljstva s njim, jer prijatelj je onaj kome vjeruješ i u koga imaš povjerenja. Neka budu ponosni i radosni, iskreni i puni života. Istaknuo je da ponekad svećenici, njihovi roditelji, kumovi i vjeroučitelji nemaju dovoljno strpljenja i nisu uvijek u mogućnosti biti im jasan primjer i poticaj.

Pozvao je krizmanike neka im oprostite za njihove propuste, te neka nikada ne izgube nadu i vjeru u Boga.

Preč. Gorski jednako je tako dirnuo srca prisutnih naglasivši da se iza blještavila glamura i sjaja društva i medija skriva

»Želim potvrditi vjeru u Boga«

Na krizmu želim ići zato što želim potvrditi svoju vjeru u Boga. Želim sam potvrditi odluku koju su za mene prije 14 godina donijeli moji roditelji.

U svojoj župi najviše volim opušten i ljubazan pristup župnika i kapelana prema nama mladima, njihovo razumijevanje i strpljenje s nama. Isus Krist je za mene Bog, ali i čovjek, osoba kojoj se uvijek mogu prijateljski obratiti i povjeriti svoje tajne.

Mihovil Posinković

varka i propast, te da je Bog taj koji daje sreću i pokazuje pravi put. Reкао je krizmanicima da su pred njima velike odluke i izazovi, te neka koriste darove koje su primili kada budu odlučivali o svom zvanju i obrazovanju, te o onom temeljnom životnom pozivu osnivanja obitelji ili posvećivanja u svećeništvu ili redovništvu.

Euharistijsko slavlje i slavlje podjele sakramenta potvrde oba puta završilo je zajedničkim ručkom u župnoj kući na kojeg su uz krizmatelja i ostale svećenike iz dekanata koji su prisustvovali slavlju bili pozvani i svi vjeroučitelji, župne katehete, suradnici, te svi oni koji su pomagali oko pripreme i same podjele sakramenta.

Pozvani uključiti se u bogati život župe

Nakon podjele sakramenta potvrde dvoje krizmanika iz svake skupine predstavilo je ostalim svojim kolegama sve aktivnosti za mlade u župi na koje su od srca svi bili pozivani još za vrijeme pripreme za krizmu, a posebice sada.

Uz spomenute liturgijsku i sportsku skupinu, zbor, te molitvene susrete petkom, krizmanici su pozvani uključiti se u planinarsku sekciju koja redovito organizira izlete i planinarenja, dramsku skupinu, »Muvings« - susrete za mlade, karitativne grupe, te razne kreativno - duhovne radionice, pozvani su pronaći svoje mjesto, ulogu i odgovornost u župi, te tako upoznati jedan drugačiji oblik druženja, prijateljstva i zajedništva od onih na koje su naviknuli u svojim školama i društvu općenito.

Pastoralni rad s krizmanicima u župi se nastavlja

Iskustvo prošlih godina pokazalo je kako je iznimno dobro nastaviti pastoralni rad s krizmanicima i nakon primanja sakramenta potvrde.

Popularno su u župi Špansko ti susreti nazvani »Vjeronauk plus«, a na njih su pozvani svi krizmanici. I ove su godine svećenici i katehete u župi osmislili program za te susrete i raduju se odazivu krizmanika koji se prošlih godina pokazao dobrim. Bit će to neformalni susreti kroz druženja, parlaonice, razne igre i osmišljavanje zadataka, timski rad, molitvu i razgovor. ■

Budite ljudi dobra

Dok se pripremate za svetu krizmu, zapamtite da je netko blizu vas, da je to Bog, da te on ljubi, da si mu važan i da Bog želi da ti rasteš pred sobom i pred drugima«, ohrabrio je krizmanike kardinal zaželjevši da upravo ljubav i dobrotu ponesu u svoj život. »U našem gradu Zagrebu i cijeloj Hrvatskoj ima puno dobra, ali mi kao mladi vjernici želimo to dobro još povećati i zato molimo snagu Duha Svetoga da nam pomogne kako bismo u svojoj sredini činili dobro, kako bismo bili ljudi dobra. Želim vam da se radujete onome što je pred vama, da se radujete životu jer život je lijep i učinite da taj život za vas bude dobar«, poželio je ovogodišnjim krizmanicima zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić prilikom susreta s njima 21. ožujka u sportskoj dvorani »Dražen Petrović.

Molitva za Sinodu

Bože, svemogući i dobri Oče!

Ti si nas u Kristu izabrao prije vjekova, da bismo bili tvoj sveti narod.
Otvori nam srce nadi i milosti Sinode kao tvojemu pozivu na obnavljanje zajedničkoga doma naše svete Zagrebačke Crkve, da u svijetu bude vidljivi znak tvoje ljubavi koja prihvaća, oprašta i spašava.

Gospodine Isuse, Dobri pastiru!

Ti vodiš Crkvu na životne pašnjake. Daj da zajednički dijelimo radosni napor Sinode, kao put novoga navještaja Radosne vijesti. Daj da u vjerničkim zajednicama poraste glad za tvojom riječju i da je svjedoče životom, preobražavajući svijet na sliku tvoga Kraljevstva.

Duše Sveti, dare Ljubavi!

Poslan si od Oca i Sina, da bi nas vodio prema zreloj vjeri. U srcima svih vjernika, pobudi iskrenu želju za solidarnošću, kako bi Sinoda bila djelatan odgovor na očekivanja ljudi. Podari nam snagu svjedočenja; budi zalog našega jedinstva, izvor utjehe i nade te sigurnost prepoznavanja istine!

Blažena Djevice Marijo, Majko Crkve!

U zajedništvu sa svetima koji su nosili Evanđelje u hrvatskoj Domovini, prati naše korake, da bismo zajedno živjeli događaj Sinode kao dar nove Pedesetnice kako bi svaka kršćanska zajednica postala kvascem čovječnijega društva. Po Kristu Gospodinu našem.

Amen

PREDSTAVLJAMO: Ured za vjeronauk u školi Zagrebačke nadbiskupije

Škola i Crkva – zajednički vidici

Ines Ćurković

Ured za vjeronauk u školi Zagrebačke nadbiskupije nastao je, uz Ured za župnu katehezu, u rujnu 2006. godine podjelom Katehetskog ureda Zagrebačke nadbiskupije po odluci zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića. O radu Ureda za vjeronauk u školi, o pokrenutim inicijativama, ostvarenim projektima, ali i problemima i izazovima s kojima se Ured u svom svakodnevnom radu susreće, imajući pred sobom povjerenu mu temeljnu zadaću, a ta je briga za promicanje vjeroučiteljske službe i vjeronaučne nastave, razgovarali smo s predstojnicom Ureda dr. s. Valentinom Mandarić.

Eventualni problemi uspješno se rješavaju

Predstavivši djelatnike Ureda, zamjenika vlč. Ivicu Zlodija, savjetnicu Ivanu Petrović i tajnicu Ureda Sanju Plevko, predstojnica Mandarić navela je i temeljne zadaće koje ovaj spomenuti tim stručnjaka provodi u okviru djelovanja Ureda. »Temeljne zadaće Ureda za vjeronauk u školi mogu se svesti na nekoliko važnih područja: koordiniranje i zapošljavanje vjeroučitelja, stručno usavršavanje vjeroučitelja (stručno i duhovno), praćenje rada

vjeroučitelja, pružanje stručne pedagoško-didaktičke podrške vjeroučiteljima, izdavanje stručne literature, organiziranje natjecanja iz vjeronauka na nadbiskupijskoj razini, rješavanje tekućih pitanja i problema vezanih uz organizaciju i izvođenje vjeronaučne nastave i još mnogo drugih područja.« Polazeći od činjenice da Ured brine za 400 škola i preko 850 vjeroučitelja neminovno se pojavljuju i određene poteškoće: »Budući da je Zagrebačka nadbiskupija teritorijalno vrlo velika, još uvijek ne-

mamo dovoljan broj vjeroučitelja, osobito u nekim područjima (karlovačka, sisačka i bjelovarska regija). Veliki broj vjeroučitelja još uvijek svakodnevno putuje do radnog mjesta, u nekim slučajevima i na udaljenosti od preko 60 km. Tijekom školske godine imamo preko 50 odlazaka na porodiljni dopust i gotovo isto toliko kraćih zamjena za bolovanja. Zbog manjka vjeroučitelja nemamo uvijek mogućnost adekvatne zamjene«, ističe dr. Mandarić i dodaje da se zahvaljujući dobroj koordinaciji i suradnji između Ureda i ravnatelja škola, eventualni problemi uspješno rješavaju.

Vrjednovanje vjeronauka i vjeroučitelja

U okviru trajne formacije vjeroučitelja Ured je dosada pokrenuo niz inicijativa kojima se želi pridonijeti podizanju kvalitete rada vjeroučitelja. Paralelno s osnivanjem Ureda pokrenut je časopis za promicanje religioznog odgoja i vrjednota kršćanske kulture »Lađa«. Časopis izlazi četiri puta godišnje i tematski je usmjeren na važne aktualne teme iz religioznog odgoja i općenito iz odgoja i obrazovanja. Uz to što donosi stručne tekstove, metodičke upute i prijedloge za vjeronaučnu nastavu, poticajne primjere iz prakse, radne listove za

rad s vjeroučenicima, dr. Mandarić ističe kako časopis prati i aktivno se uključuje u aktualna zbivanja i reforme u hrvatskom školstvu. Tako je zadnji broj časopisa (objavljen u ožujku) posvećen Nacionalnom okvirnom kurikulumu. Među ostalim važnim inicijativama dr. Mandarić navodi pokretanje tribine »Zajednički vidici« za koju kaže da je pobudila velik interes kod vjeroučitelja, studenata, profesora i mnogih drugih koji se zanimaju za odgoj i obrazovanje.

»Tribina je pokrenuta 2008. godine radi promicanja dijaloga između vjere i kulture. Na dosad osam održanih tribina o aktualnim crkvenim i društvenim temama govorili su brojni gosti predavači, među kojima posebno ističem zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića i prof. dr. sc. Dragana Primorca, ministra znanosti, obrazovanja i športa.« Ured je također pokrenuo projekt »Vrednovanje vjeronauka i vjeroučitelja« koji obuhvaća istraživanje i interpretaciju dobivenih rezultata o kojem dr. Mandarić kaže: »Trenutno smo u fazi obrade podataka, a uskoro ćemo krenuti u interpretaciju rezultata koja bi trebala rezultirati objavljivanjem studije o vjeronauku«, te dodaje da se inicijative Ureda uvelike usmjeruju u provođenje stručnog

nadzora po školama kako bi se na temelju uvida u stvarno stanje mogla razviti strategija stručne pomoći onima kojima je to potrebno. »Isto tako, smatramo važnom inicijativom organiziranje godišnjih susreta kardinala Josipa Bozanića i ravnatelja predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova na području Zagrebačke nadbiskupije.

Ovi susreti važan su iskorak u izgradnji dijaloga i suradnje na razini škole i Crkve i razvijanju svijesti o zajedničkoj odgovornosti i škole i Crkve za vjeronauk u školi. Ured godišnje organizira stručne seminare i duhovne vježbe za vjeroučitelje i niz drugih aktivnosti vezanih uz vjeronaučnu nastavu«, zaključila je predstojnica Mandarić.

Doprinos u podizanju kvalitete vjeronaučne nastave

Osvrnuvši se na rad Ureda od njegova osnutka do danas, smatra da je nakon dvije i pol godine njegova aktivnog djelovanja možda ipak prerano davati određene ocjene o (ne)uspješnosti njegovog djelovanja. Ipak, na tragu spomenutih inicijativa, ustvrđuje da se Ured aktivno uključuje u aktualna zbivanja na području religioznog odgoja i da daje važan doprinos u

podizanju kvalitete vjeronaučne nastave i rada vjeroučitelja. Kad je riječ o Nacionalnom okvirnom kurikulumu spominje niz stručnih seminara koje je organizirao Ured na temu NOK-a kojima se aktivno uključio u javnu raspravu. Vjeroučitelji su se također u okviru svojih županijskih vijeća aktivno uključili u raspravu i poslali konkretne prijedloge Vijeću za nacionalni kurikulum.

»Budući da je vjeronauk sastavni dio odgojno-obrazovnog sustava, valja nam budno pratiti sve što se događa na tom području. Svaka reforma školstva ima svoje posljedice i na vjeronauk. Zato će naše inicijative biti usmjerene na praćenje onog što se događa i aktivno uključivanje u zajedničke inicijative. Uz već navedene projekte želimo još više poraditi na praćenju i dijagnosticiranju stvarnog stanja vjeronauka u školi pomoću redovitih istraživanja«, odgovorila je predstojnica Mandarić na upit o budućim planovima i mogućim projektima Ureda te još jednom podsjetila da je vjeronauk u školi povlašteno mjesto u kojem Crkva svakodnevno komunicira s tisućama djece i mladih što predstavlja trajni izazov za još kvalitetniji rad na području promicanja vjeronauka i službe vjeroučitelja. ■

PREDSTAVLJAMO: Marijan Spehnjak, trajni đakon Zagrebačke nadbiskupije zadužen za pastoral sportaša

Sportašima je potrebna i

Tomislav Buntak

Marijan Spehnjak rođen je 1964. godine u Zagrebu. Osnovnu školu završio je u Prigorju Brdovečkom, a srednju ekonomsku u Zagrebu. Godine 1986. zasnovaio je obitelj sa suprugom Snježanom i žive u Zdencima Brdovečkim. Roditelji su četvero djece: Lee, Anje, Lucije i Marije. Od malih nogu Marijan se bavio nogometom te bio nogometaš mnogih klubova u Zagrebu i okolici. S 28 godina otišao je u austrijski klub Villach gdje se zadržao pet godina. Kroz te godine u njemu se javlja želja za teološkom izobrazbom pa upisuje Institut za teološku kulturu laika na Katoličkom bogoslovnom fakultetu gdje je i diplomirao 2005. godine. Nakon diplome, nošen željom za sve većom blizinom Kristu i Crkvi, postaje kandidatom programa formacije trajnih đakona u trajanju od dvije godine te zajedno s još šestoricom kandidata: Miljenkom Bošnjakom, Krunoslavom Kičinbačijem, Ivanom Mandićem, Ivanom Markulinom, Stankom Mikulićem i Stipom Šarićem, 8. prosinca 2008. po rukama zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića biva zaređen za trajnog đakona Zagrebačke nadbiskupije.

■ **Otkuda dolazi taj poticaj na jače zalaganje u Vašem vjerskom životu?**

MARIJAN SPEHNJAK: S obzirom da je moja obitelj tradicionalno kršćanska uvijek sam se nekako »motao« oko crkve, ministrirao, te sam taj poziv osjećao još u najranijoj mladosti. U zrelim godinama došao je do izražaja u jednom drugačijem obliku, postao je konkretan i počeo se ostvarivati korak po korak. »Nitko ne može doći k meni«, kaže Krist, »ako ga Otac moj koji je mene poslao ne pozove«. A kad Gospodin zove čovjeka nemoguće je reći »ne«. Moj teološko-obrazovni put, studij u 38. godini, uz brojne obveze na radnom mjestu, u obitelji, u društvu, izgledao je težak, ali kada Gospodin sve vodi ništa nije nemoguće, samo se treba prepustiti s povjerenjem u Njegove ruke. Kr-

šćanske obitelji, kao što je bila moja, upravo danas pozvane su živjeti i djelovati tako da svoj život s punim pouzdanjem stavljaju pod Božju zaštitu. Prava kršćanska obitelj ne može ostati izolirana na nekom oblaku ili iza zidova crkve, ona mora slaviti Euharistiju, moliti zajedno, ali i djelovati usred svijeta. To znači da nas vjera ne oslobađa dužnosti, jer mi živimo iste stvarnosti kao i oni što negi-

»Moja obitelj je moja mala oaza mira i ljubavi. Tu nalazim inspiraciju za svoje propovijedi, utjehu kad mi je teško na poslu, potporu kad se razočaram. Ni mi nismo pošteđeni problema, ali ne bježimo od njih, rješavamo ih u hodu, onako kako dolaze, jer smo naučili prihvaćati, slušati, praštati i davati se.«

raju Gospodina, ali mi tu stvarnost živimo na drukčiji način, vođeni riječima Isusa Krista. Pa zar nam Isus nije rekao »Ja sam put, istina i život«, pa kako da mu ne vjerujemo.

■ **Slobodno možemo reći da su Vaši roditelji uvelike imali pozitivan utjecaj na Vaš vjerski i laički životni put. Kakvo je ozračje danas u vašoj obitelji, između Vas, supruga i djece?**

MARIJAN SPEHNJAK: Moja obitelj je moja mala oaza mira i ljubavi. Tu nalazim

inspiraciju za svoje propovijedi, utjehu kad mi je teško na poslu, potporu kad se razočaram. Ni mi nismo pošteđeni problema, ali ne bježimo od njih, rješavamo ih u hodu, onako kako dolaze, jer smo naučili prihvaćati, slušati, praštati i davati se. Sve su obitelji pozvane na svetost, iako su ranjene grijehom. Bog nas zove danas i ukazuje nam veliko povjerenje, jer nam je povjerio ono što je najdragocjenije: dijete, djecu. To je dar, besplatan dar, dar ljubavi. Želimo li biti dostojni tog povjerenja, odgajajmo djecu u vjeri.

■ **Na blagdan Bezgrešnog začeća BDM prošle godine u Zagrebačkoj katedrali primili ste Sveti red đakonata. Koliko i na koji način se Vaš život od tog dana promijenio?**

MARIJAN SPEHNJAK: To je datum, godina, vrijeme, mjesto, koje je definitivno snažno obilježilo ne samo moj život, nego i život cijele moje obitelji. Kada pogledam film i fotografije s ređenja, nestane mi riječi, tek samo pokoja suza koja govori sve. Često u mislima prolazim svaku sekundu obreda ređenja, jer, znate, posebne su milosti koje sam primio, ali moram ih dijeliti drugima, moram djelovati, da bih Gospodinu mogao vratiti barem djelić onog što sam od Njega primio.

duhovna dimenzija

Moja đakonska iskustva su zaista pozitivna i poticajna. Mogu istaknuti blagoslov obitelji koji sam ove godine vršio u župi Kraljev Vrh. Bilo je slučajeva kada su mi se ljudi potpuno otvorili sa svojim problemima, a koje smo u zajedničkom razgovoru pokušali riješiti. Naime, ljudi su svjesni da ih mogu u potpunosti razumjeti, jer se kao obiteljski čovjek susrećem sa sličnim ili istim problemima. Ali ja u rješavanje problema unosim duhovnu dimenziju, koja je ljudima često strana i imaginarna. Dobri nas Bog neće kušati iznad naših mogućnosti i križ koji nam je dan, stvoren je samo za nas. Moji dragi prijatelji, šestorica trajnih đakona, također, s radošću i veseljem pričaju o dobrim iskustvima. A ja znam da oni svoju službu vrše zaista vođeni Duhom Svetim puni životne radosti, jer to su divni ljudi s kojima je zaista ugodno sjesti i popričati. Od njih se može naučiti puno korisnih i djelotvornih savjeta za život u punini. Da nema potpore mojih najbližih, ovu svoju misiju bilo bi mi teško ostvariti. Često su me mijenjali na mojim dužnostima i obavještavali me kad je sve već bilo riješeno. Iako nas ima devetero u obitelji, uigran smo tim koji pokriva i zamjenjuje jedan drugog. Često u razgovoru kažem da smo supruga i ja jedno, i to vam govori da smo sve strahove, napore, žrtve, radosti prolazili kao jedno, u zajedništvu. Djeci je taj moj put bio normalan, jer oduvijek zajedno s djecom molimo, zajedno idemo na nedjeljnu misu, zajedno smo kod blagdanskih slavlja, to su sva mjesta na kojima smo često pričali o tati đakonu. Hvala Gospodinu na tome.

■ **Čestitamo Vam na imenovanju nadbiskupijskim povjerenikom za pastoral sportaša! Kako gledate na to mjesto i što mislite o takvom vidu pastoralala?**

MARIJAN SPEHNJAK: Znamo da sportaši žive jednim posebnim asketskim načinom života. Uz onu fizičku i mentalnu dimenziju koja je svakom sportašu od Boga dana i koja se naravno nadograđuje u klubovima želimo im, bilo kroz klubove, ili pojedinačno, dati duhovnu dimenziju koja

će objediniti ove dvije ljudske dimenzije. Da bi sportaš dao svoj maksimum tj. sve svoje talente od Boga dane, on mora imati i onu treću, duhovnu dimenziju. I u duhovnoj dimenziju ćemo djelovati tek kad spoznamo Boga. Putem Božje ljubavi razvit ćemo sve one talente koji su nam dani, spoznajući Boga mijenja se naš sustav vrijednosti te se ona sportska sebičnost i egocentričnost mijenja u pozitivne sportske i životne situacije. Sve to loše mijenjamo u žrtvu za drugog i na taj način učimo živjeti s drugima i za druge,

»Da bi sportaš dao svoj maksimum tj. sve svoje talente od Boga dane, on mora imati i onu treću, duhovnu dimenziju. I u duhovnoj dimenziji ćemo djelovati tek kad spoznamo Boga. Spoznajući Boga mijenjamo sustav vrijednosti te se sportska sebičnost i egocentričnost mijenjaju u pozitivne životne situacije.«

biti čovjek – prijatelj – sportaš za drugog.

Zagrebačka nadbiskupija je prepoznala potrebu rada sa sportašima, izuzetno velikom populacijom mladih ljudi. Stoga me je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić 15. travnja 2009. imenovao povjerenikom za pastoral sportaša Zagrebačke nadbiskupije.

■ **Nedavno je održano Hodočašće sportaša na Mariju Bisticu. Kako ste zadovoljni održanim hodočašćem?**

MARIJAN SPEHNJAK: Prije samog hodočašća sportaša u Mariju Bisticu 4. svibnja 2009. obišao sam mnoge sportske saveze, organizacije, sportske kolektive, ali i pojedince, te iz našeg razgovora zaključio da su oni zadovoljni ovim novim pastoralom u našoj Nadbiskupiji te sam sa svima dogovorio suradnju. To zadovoljstvo iznijeli su i čelni ljudi Hrvatskog olimpijskog odbora, Hrvatskog nogometnog saveza, Zagrebačkog športskog saveza, Zagrebačkog nogometnog saveza te su se svi odazvali na hodočašće i tamo zahvalili na dobroj organizaciji i istaknuli potrebu daljnje suradnje. Meni je važnije da su sami sudionici izrazili zadovoljstvo i da žele i dalje sudjelovati na ovakvim i sličnim susretima.

■ **Koji su Vaši budući planovi kao povjerenika za pastoral sportaša?**

MARIJAN SPEHNJAK: Zagrebačka nadbiskupija ima vlastiti Pastoralni institut koji raspolaže kvalitetnim prostorijama, a tu

su i druge kuće susreta po Nadbiskupiji koje mogu zadovoljiti potrebe sportskih ekipa u pripremama utakmica. To su prostori koji se mogu koristiti i kao karantena za sportaše u kojem bi im se tijekom njihova boravka mogli ponuditi i duhovni sadržaji: duhovni razgovori, nagovori, ispovijed ili Euharistija. U pastoralu sportašima želimo osim toga ponuditi duhovne obnove i različite tribine iz tematike bliske sportu, kao što je na primjer prevencija nasilja među navijačima i slično.

Potrebno je istaknuti da pastoral sportaša postoji i u inozemstvu gdje profesionalni nogometni klubovi u svojim kampovima imaju i kapele u koje jednom tjedno dolazi svećenik bilo zbog razgovora, ispovjedi ili mise. Sve je to izuzetno dobro i hvale vrijedno, no naša misija ovdje puno je šira tj. nije usmjerena samo na profesionalne sportaše. Želja nam je pristupiti i onom najmanjem sportašu amateru koji nastupa u nekoj nižoj ligi, bilo kojem sportašu bez obzira gdje se natječe i odakle dolazi. Tu je i naša Katolička malonogometna liga koja broji oko 600 članova, a uz nju je u našim planovima i osnivanje katoličke malonogometne akademije. ■

KATOLIČKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Vraćanje životne radosti

NASTAVAK SA STR. 2

3. Rast polikulturalnosti, s čime je povezana problematika identiteta, za kršćanski pristup nije zaprjeka, jer se pitanje identiteta ne rješava brisanjem posebnosti, niti izrezivanjem vlastitog prostora pokraj drugih prostora. U jednom slučaju identitet postaje nesnošljivost, a u drugom prihvaćanje postaje beznačajnost i beznakovitost.

4. Biotehnologija i tehnologija općenito tvore nov odnos prema našoj tjelesnosti i prema svijetu u kojem živimo. U našem se govoru vide pomaci granica poimanja i življenja naravnog i umjetnog, sa sve većom prisutnošću mogućnosti uništavanja i tjeskobnosti. Kršćanstvo tomu ususret ide razvijanjem dimenzije osobnog i osobe, iako se suočava s potrebom novih govornih izražajnosti kada rabi pojmovni spektar koji se odnosi na osobu.

Radosna vijest vraća radost življenja

Ukratko rečeno, odgojni okvir ovisi o antropološkom pitanju, a odgovor na njega stvara polazišta za kulturološke odrednice. Oblikovanje ljudskosti i ljudske osobnosti nije toliko vezano na nove mogućnosti tehnoloških sredstava koja su mu na raspolaganju, koliko na poimanje koje čovjek i kultura ima o sebi: njegovo izvorište, njegova svrhovitost i njegov odnos prema drugima.

Znam da je jednostavno reći kako čovjeka treba vratiti u središte gospodarstva, politike, kulture, pa tako i odgoja i obrazovanja. No, to Crkva i katoličke škole čine trajno i to ne na nekoj ideologijskoj, ljudskoj podlozi, nego na načelima kršćanske vjere objavljenog Bogo-čovjeka. Načelo inkarnacije, utjelovljenja, jasno pokazuje da je kršćanska, katolička kultura transverzalna, otvorena novom govoru

vremena te da Radosna vijest, prisutna u odgoju i obrazovanju vraća radost življenja. Jasna antropološka slika u koju su utkane kršćanske vrijednosti postaje služba istini i ljubavi koja sprječava pluralizam da se izgubi u konfuziji, ponajprije u semantičkoj zbrci. Katoličke škole u tome mogu pružiti izniman kulturalni doprinos, naročito glede konačnih ciljeva, velikih pitanja o smislu, otvorenosti transcencijiji i u borbi protiv kulture banalnosti, nažalost, nerijetko građenoj i u školskom kontekstu. Katoličke škole u svojoj priznatoj statusnoj posebnosti i autonomnosti pokazuju na konkretan način vrijednost kulturalnog i odgojnog pluralizma, što je vrijednost koju kršćani ističu u skladu sa socijalnim naukom Crkve, uvijek naglašavajući važnost neotuđivih prava osobe i obitelji te spajajući kulturu i vjeru. U tom pogledu katoličke škole društvu mogu poslužiti u redizajniranju sustava tako ponosno zvanog »welfare society« u društvu koje će pozornost usredotočiti na cjelovitost osobe i njegovih odnosa s pripadnim životnim ozračjima. Nije riječ samo o promicanju osobe i njegove kritičke sposobnosti pred procesima homologizacije i neautentičnosti koji se rasprostranjuju u složenim društvima, nego u spajanju jednakosti prava na odgoj i obrazovanje za sve, s poštivanjem posebnih povijesnih i vjerskih veza, u kojima se svatko izražava i raste.

Prepoznatljivost identiteta bez isključivosti i nametanja

Kršćanski pogled, iako toga svjestan, sve promatra s gledišta Radosne vijesti. Nije čudno što mnogi danas teže prema oblikovanju 'novog čovječanstva'; ne čudi što prepoznaju da je budućnost vezana uz izbor odgoja, a

što podrazumijeva hitnost i dubinu obnove strukture našeg društva. Sve to u ozračju napetosti između globalnog i mjesnog, sveopćeg i individualnog, tradicije i suvremenosti, potrebe za takmičenjem i brige za razvijanjem solidarnosti, izvanrednog širenja spoznaja i sposobnosti njihova usvajanja, transcendentnih i materijalnih vrijednosti.

Katolička škola može odgovoriti i na razini poučavanja i na razini življenja vjerodostojnim hodogramom i hodologom, jer u svojoj prošlosti ima jasne pokazatelje da organizacija i ustroj škole nisu *neutralni, neodređeni i bez utjecaja* u odnosu prema vrijednostima i prema svrsi koju želi priopćavati, promicati i postići. Komunitarna dimenzija katoličke škole ne proizlazi samo iz naravi čovjeka i naravi odgojnog procesa, kao za svaku drugu školu, nego iz same naravi vjere, na kojoj se temelji njezin ustroj i usmjerenost. Vršeći svoju ulogu u društvu, iako će đaci dolaziti s različitim kulturološkim pozadinama, ostaje prepoznatljivost identiteta bez isključivosti i nametanja, ostaje komunikacija i prepoznavanje drugog, ostaje otvorenost i traženje istine te, na prvom mjestu, solidarnost koja je u katoličkim školama vrijednost usidrena na teološkom dnu. Katolička škola, informirana i formirana Evanđeljem u svojim načelima, nipošto nije u sučeljenosti s društvenim očekivanjima. Ona je mjesto cjelovite formacije koja osposobljuje za kritičku i sustavnu komunikaciju s kulturom s intencionalnim prostorom međuosobne komunikacije. ■

Potreban je cjeloviti odgoj

»U složenom društvu, u kojem je ugrožen govor o vrijednostima, traži se dodatni napor u ostvarivanju cjelovitog odgoja i obrazovanja koje treba uzimati u obzir cjelovitu osobu. To je odgoj koji će integrirati vrijednote koje čine okosnicu zrelog identiteta.

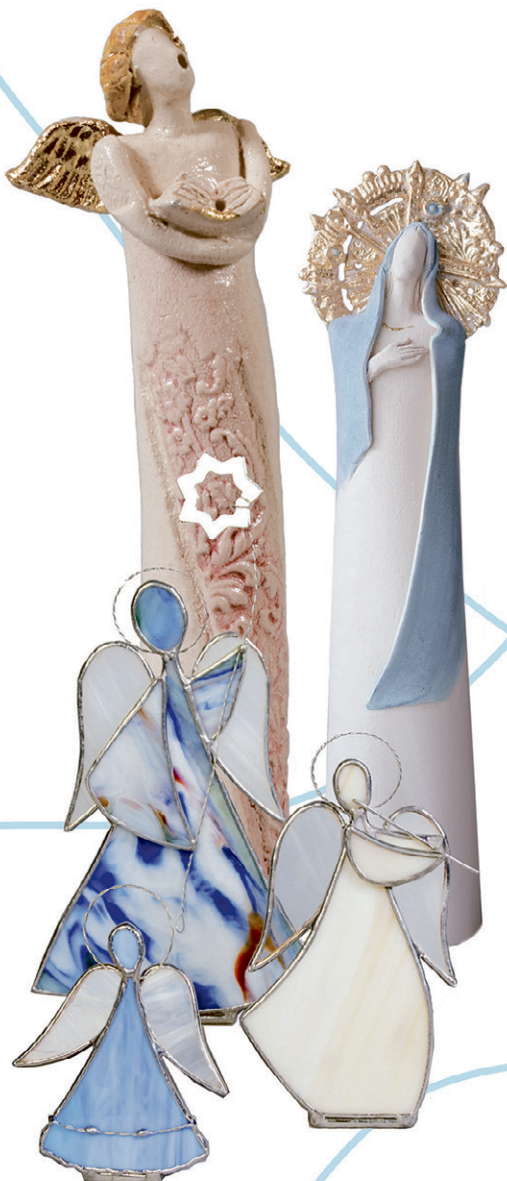
Kad kažemo "cjeloviti odgoj", onda mislimo na onu skrovitu jezgru ljudske osobe u kojoj se skriva iskonsko dobro. Dobro treba oplemeniti i omogućiti mu da se razvije u svem svojem bogatstvu i raznolikosti. Naime, ljudska je osoba objektivna vrijednost sama u sebi te je od presudne važnosti upravo ispravno vrjednovanje ljudske osobe za poduzimanje ispravne odgojne aktivnosti.«

(Iz govora kardinala Bozanića na susretu s ravnateljima školskih ustanova Krapinsko-zagorske i Varaždinske županije s područja Zagrebačke nadbiskupije, Krapina, 28. travnja 2009.)

Galerija Laudato jedinstvena je na ovim prostorima jer jedina nudi isključivo hrvatske sakralne umjetnine.

Predstavljamo radove pedesetak umjetnika koji svojim doprinosom zaokružuju i obogaćuju hrvatsku likovnu scenu. Nudimo vam originalna estetski probrana umjetnička djela, skulpture u raznim materijalima, reljefe, grafike, slike i nakit, a također i unikatna sakralna djela koja u sebi nose obilježja hrvatskih gradova.

A ako se želite opustiti uz dobru knjigu ili glazbu duhovnog sadržaja, dođite i odaberite nešto iz naše bogate ponude.

 laudato

sakralna galerija hrvatskih umjetnika

Zagreb - Importanne Galleria, Iblerov trg 10, tel. 01/ 46 46 888 i uskoro: Kvaternik Plaza (kod Kvaternikovog trga), Maksimirska 10

Slavonski Brod - Šetalište braće Radić 7, tel. 035/ 441 350

Šibenik - Samostan sv. Frane, Obala dr. Franje Tuđmana 1, tel. 022/ 200 407

www.laudato.hr

V. Blažanović

V. Jordan

J. Botteri Dini

V. Meglič

Prvo
prijateljstvo...

ŠTEDIM

DARUJEM

Kaba+ kamata do

7,50 %

Kunska štednja uz fiksnu premiju

KUNA+ kamata do

7,00 %

Na oročenu štednju

 karlovačka banka

www.kaba.hr

PREDSTAVLJAMO: Nadbiskupijski pastoralni institut

Novo susretnište Zagrebačke Crkve

Tomislav Markić

Nadbiskupijski pastoralni institut, smješten u južnom krilu zgrade Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa na Kaptolu, doista, kako je to na otvaranju zaželio osnivač zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, sve više postaje novo susretnište Zagrebačke Crkve. U prošlom broju Glasnika Sinode Institut je, pak, nazvan instrumentom sinodske obnove Nadbiskupije. Ovi nazivi ujedno su i zadaci koji stoje pred Institutom, a koje je nadbiskup Bozanić na otvaranju, 6. studenog 2006., izrazio i sljedećim riječima: »da (Institut) bude mjesto zajedništva, izmjene iskustava, duhovskih nadahnuća, misionarskog svjedočenja i traženja novih putova za Isusovo Evanđelje, kako bismo u pripremi na Sinodu hodili u novosti života«.

Mnoštvo nadbiskupijskih susreta

U ovom novom susretništu Zagrebačke Crkve odvija se mnoštvo nadbiskupijskih susreta. Ponajprije, tu je mjesto odvijanja važnih sastanaka nadbiskupijskih tijela, prije svega Prezbiterskog vijeća, koje je u Institutu održalo već nekoliko sjednica. U Institutu su se dogodili i susreti Kardinala s mlađim župnim upraviteljima, održan je i jedan sastanak Kardinala s arhiđakonima i dekanima te susret sa svećenicima Katedralnog arhiđakonata, a redovito se u prostorijama Instituta održavaju susreti trajne formacije svećenika zaređenih u posljednjih sedam godina, koje od ove pastoralne godine koordinira mr. Josip Kuhtić.

Nadbiskupijskom pastoralnom institutu povjerena je i organizacija Đakonske pastoralne godine, tijekom koje đakoni, pripravnici za prezbiterat, stječu praktičnu pastoralno-teološku formaciju za buduću svećeničku službu. Oni tijekom pet studijskih tjedana pohađaju predavanja u Institutu, a jedan tjedan se nalaze na duhovno-studijskom putovanju, koje je ove godine u uskrsnom tjednu za svoje odredište imalo Bosnu i Hercegovinu. Preostalo vrijeme đakoni provode na svojim župama na đakonskom pastoralnom praktikumu o kojem vode vlastiti dnevnik. Na završnom komisijskom ispitu 14. i 15. svibnja, kojem je pristupilo 22 đakona, svi su đakoni postigli lijep uspjeh, a bili su pitani iz liturgije, pastorala i prava te iz građe za ispovjedničku ovlast. Ovaj institutski program ove su godine pohađala osmorica đakona

Zagrebačke nadbiskupije, sedam iz Varaždinske biskupije, jedan iz biskupije Porto-Novo u Beninu, trojica kaptolskih i jedan hercegovački franjevac te po jedan franjevac kapucin i trećoredac. Oni su 26. svibnja primili diplome o svećeničkoj spremi te će ovo ljeto biti zaređeni za svećenike.

Prvi trajni đakoni

Veliku radost cijeloj Zagrebačkoj Crkvi priredilo je prvo ređenje trajnih đakona naše Nadbiskupije. Sedmoricu muževa na dobrom glasu, kako Djela apostolska nazivaju prve đakone, zaređio je kardinal Bozanić za trajne đakone na svetkovinu Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2008., u našoj prvostolnici. Oni su se od samog osnutka pripremali za svoje ređenje upravo u Institutu pa je stoga njihova radost i velika radost Instituta. Njih sedmorica sada vrše đakonsku službu u svojim župama, a jedan od njih, Marijan Spehnjak, imenovan je 15. travnja ove godine i povjerenikom za pastoral sportaša u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Trenutno je u tijeku proces izbora novih kandidata za trajni đakonat koji će svoju dvogodišnju pripremu u Institutu započeti u rujnu ove godine.

U Institutu se provode i drugi programi, osobito za vjeroučitelje i studente teologije pa se tako već drugu godinu u organizaciji Ureda za vjeronauk u školi pri-

Pozvani na služenje

»Dragi đakoni, pozvani ste služiti po primjeru Isusa Krista koji je došao da služi, a ne da mu drugi služe. Pozvani ste biti služitelji istine koju nam objavljuje Isus u evanđelju. Pozvani ste služiti onima koji su u materijalnoj potrebi, kao i novim siromasima današnjice, koji su zahvaćeni duhovnim i kulturnim siromaštvom, onima kojima je potamnio smisao za život ili koji traže smisao života. Mnogi mladi traže danas ljude koji će ih znati saslušati i savjetovati u teškoćama života.«

(Iz homilije zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića, 8. prosinca 2008.)

»Blaženi Alojzije Stepinac – baština koja obvezuje«

Blaženi Alojzije traje. On i danas djeluje. Zato je on kao osoba, i kao građanin, i njegova baština – naš kompas. Ona nas obvezuje i ona je pomoć našem kompletnom životu. To gledamo vjernički, ali to osjećamo i sasvim konkretno u vlastitom iskustvu«, naglasio je na predstavljanju knjige »Blaženi Alojzije Stepinac – baština koja obvezuje« autor, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, 17. rujna 2008. u ispunjenoj dvorani »Vijenac« Nadbiskupijskog pastoralnog instituta u Zagrebu.

Na predstavljanju knjige govorili su predsjednik Hrvatske biskupske konferencije đakovačko-osječki nadbiskup dr. Marin Srakić, povjesničar dr. Mario Jareb, novinar i publicist Tihomir Dujmović, te u ime izdavača Glasa Koncila i Kršćanske sadašnjosti direktori Nedjeljko Pintarić i dr. Adalbert Rebić.

Mons. Srakić govorio je o kardinalu Stepinicu kao izuzetnom svjedoku i učitelju, integralnom čovjeku čvrstog karaktera. »Kardinal Josip Bozanić je u svojim homilijama ispričao i svjedočio vjeru baštine i svje-

dočanstva riječi i života blaženog kardinala bl. Alojzija Stepinca. Čestitamo! Uzmimo knjigu u ruke, čitajmo, nadahnimo se toga našega velikana. Ne dajmo da to ostane mrtvi kapital«, zaključio je đakovačko-osječki nadbiskup.

»Čovjek malih radosti i velikoga oduševljenja« - tako je Stepinca ocjenjivao puk koji ga je posjećivao u Krašiću, a na to je podsjetio direktor Glasa Koncila Nedjeljko Pintarić koji je napisao i predgovor u knjizi, gdje je istaknuo da su »propovijedi kardinala Bozanića označnica vremena, koje je na počecima suvremene i mlade Hrvatske itekako brzo prohujalo, ali i dalje ostaje stav i doprinos Crkve u izgradnji identiteta, kako vlastitoga, tako i narodnog i političkog, a na tragu Stepinčevog bogoljublja, čovjekoljublja i domoljublja«.

Knjiga »Baština koji obvezuje« na 360 stranica sabire propovijedi kardinala Bozanića na Stepinčevo u zagrebačkoj katedrali od 1998. do 2008. godine, zajedno s uvodnim pastirskim pismom »Najsvidljiviji lik Crkve Božje u Hrvata«, koje je kardinal Bozanić napisao u povodu 100. obljetnice rođenja tada još sluga Božjega kardi-

nala Alojzija Stepinca. Kroz tematska kazala, od ateizacije do župa, čitatelj će se još lakše snalaziti kroz propovijedi kardinala Bozanića, a knjizi su priložene i autentične fotografije kardinala Stepinca iz različitih životnih trenutaka i okolnosti. Knjiga je objavljena u prigodi proslave 10. obljetnice Stepinčeve beatifikacije kao poticaj za otkrivanje baštine, života i djela blaženog Alojzija Stepinca, a može se nabaviti u knjižari Glasa Koncila ili putem internetske stranice www.glas-koncila.hr/knjizara.html.

ređuju tribine pod nazivom »Zajednički vidici« na koje dolaze mnogi vjeroučitelji, ali i studenti teologije i religiozne pedagogije, osobito polaznici institutskog programa za studente laike koji se pripremaju za crkvene službe.

Stručni seminari

Prošle je godine održan prvi susret izvanrednih služitelja Pričesti, a planiran je i nastavak ovakvih susreta. Jedan od novih programa koji se već drugu godinu odvijaju u Institutu jesu susreti duhovne formacije animatora mladih u organizaciji nadbiskupijskog Povjerenstva za pastoral mladih. Posebnu pak pažnju pobudio je program koji je Institut organizirao zajedno s Hrvatskom provincijom sv. Jeronima franjevac konventualaca, a pod vodstvom p. dr. Josipa Blaževića. Radi se o trodnevnom stručnom seminaru »Kršćanstvo i New age« na kojem je sudjelovalo 111 osoba. Planiran je i nastavak seminara s ovom tematikom. Uoči Duhova, pak, u Institutu se održava dio programa Dana pokreta i druga Zagrebačke nadbiskupije.

U Institutu je ove godine održano proljetno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, a ugostili smo i kardinale i biskupe, sudionike Susreta kardinala i predsjednika biskupskih konferencija Srednje i Istočne Europe, o Stepinčevu ove godine.

Već je mnoštvo knjiga predstavljeno u Institutu, osobito u dvorani Vijenac, koja pruža odlične uvjete za takve priredbe. O broju predstavljenih knjiga svjedoči i sve bogatija institutska biblioteka u kojoj ostaje po jedan primjerak predstavljenih knjiga. Po-

sebno važan događaj koji se 19. rujna 2008. dogodio u Institutu jest i međunarodni znanstveni simpozij u prigodi 10. obljetnice beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca, a valja spomenuti i međunarodni socijalno-etički simpozij »Budućnost oblikovati – odmah! Socijalno-etičke perspektive« od 16. do 18. travnja ove godine.

Sve navedeno, ali i štošta drugo, svjedoči o tome da Institut doista postaje novo susretnište Zagrebačke Crkve, ali i šire: Crkve, pa i društva u Hrvatskoj. ■

PREDSTAVLJAMO: Caritasova Kuća za smještaj majki i djece od rođenja do tri godine starosti

Velika »Kuća ljubavi«

Stjepan Moškateo i Ana Štimac

Karitativni rad Caritasa Zagrebačke nadbiskupije (CZN) odvija se kroz tri djelokruga rada: institucionalnu skrb, izvaninstitucionalnu skrb i župne karitase. CZN u sklopu institucionalne skrbi pruža uslugu smještaja za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u pet objekata na različitim lokacijama (Savica Šanci, Sveta Nedelja, Trešnjevka, Vugrovec i Dubec), za žrtve obiteljskog nasilja na jednoj lokaciji, smještaj djece s tjelesnim i/ili mentalnim oštećenjem na jednoj lokaciji (Brezovica), dnevni boravak odraslih osoba s tjelesnim i/ili mentalnim oštećenjem na dvije lokacije (Brezovica i Kustošija), smještaj odraslih osoba s tjelesnim i/ili mentalnim oštećenjem (Oborovo) te smještaj za stare i ne-moćne osobe na jednoj lokaciji (Vrbovec).

Neprestano pristižu novi zahtjevi za smještaj

Sustavna skrb za novorođenčad i djecu započinje 10. srpnja 1969. godine kada tadašnja ravnateljica Caritasa Jelena Brajša pred vratima ureda na Kaptolu 31 u Zagrebu u kutiji pronalazi napušteno novorođenče. Dva mjeseca ranije utočište u Caritasu pronalazi i prva mlada trudnica. Prvih nekoliko godina djeca se smještaju u nadbiskupski dvor na Kaptolu. U prvoj godini rada Caritas je preuzeo brigu za 65 djece, pretežno s hendikepom koju su roditelji napustili. S vremenom je broj djece toliko porastao da se

moralo tražiti novo rješenje za njihov smještaj. Početkom Domovinskog rata dio djece bio je još uvijek smješten na Kaptolu. Zbog opasnosti od bombardiranja zagrebačke prvostolnice od strane jugoslavenske vojske donesena je odluka o preseljenju najmanjih na Savicu-Šanci gdje je Caritas kupio obiteljsku kuću od Župe Rođenja Bl. Djevice Marije. U nadograđenu kuću u Budaševskoj 20 prilagođenu za smještaj djece, prvi mališani uselili su u mjesecu studenom 1991. godine. Objekt nosi naziv Kuća za smještaj majki i djece od rođenja do tri godine starosti »Kuća ljubavi«.

Kuća može prihvatiti 9 majki ili trudnica i 21 dijete do tri godine starosti koje se smješta temeljem rješenja centara za socijalnu skrb po mjestu prebivališta, a zbog neodgovarajuće roditeljske skrbi. Kapacitet je u posljednjih šest mjeseci stalno popunjen, a neprestano pristižu i novi zahtjevi za smještaj. Majke nakon porođaja na smještaju ostaju najdulje do godine dana starosti djeteta, moguće i dulje u posebnim okolnostima s odobrenjem nadležnog ministarstva.

Pomoć stručnog osoblja

Za vrijeme boravka u Kući, osim smještaja i prehrane, majke i djeca imaju stručnu pomoć zaposlenih djelatnika među kojima su: četiri medicinske sestre (SSS), tri odgajateljice (VŠS), psiholog na pola radnog vremena (VSS) i jedan socijalni radnik (VSS). CZN osigurava djeci zadovoljavanje

životnih potreba kao što su: stanovanje, prehrana, odijevanje, održavanje osobne higijene, briga o zdravlju, čuvanje, odgoj, njega, radne aktivnosti i korištenje slobodnog vremena. Iako broj zaposlenih djelatnika odgovara propisanom broju djelatnika za vrstu doma – zahtjevi i potrebe korisnika nadmašuju vrijeme i mogućnosti zaposlenih. Majkama, korisnicama koje dolaze iz socijalno ugroženih sredina potrebno je osigurati svladavanje pozitivnih socijalnih vještina te edukaciju u širem smislu što zahtjeva puno pozornosti i stručnog angažmana djelatnika. Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi u dobi do tri (najvažnije) godine, zahtijevaju individualan pristup, mnogo emocija, njege, pažnje i brige.

Osoblje kuće ostvaruje dobru suradnju s nadležnim centrima za socijalnu skrb, lokalnom samoupravom, školama, vrtićima te drugim institucijama nastojeći tako iskoristiti neizmjereno bogatstvo ljudskih vrlina i usmjeriti ih na dobrobit šticećenika.

Djelatnicima u njihovom dvadeset i četiri satnom radu s djecom, trudnicama i majkama svesrdnu pomoć pružaju brojni pojedinci i institucije. Osim studenata socijalnog rada koji obavljaju svoju redovnu praksu, s djecom dodatno rade volonteri, potencijalni usvojitelji ili udomitelji koji su »obrađeni« od strane centara za socijalnu skrb, volonteri – đaci ili studenti koji se u slobodno vrijeme igraju s djecom, posvećuju im potrebnu pažnju pa ih, između ostalog, nakon boljeg međusobnog upoznavanja izvode u šetnje gradom.

Dobrodošla je svaka pomoć i potpora

Zbog specifičnosti potreba korisnika svaka je pomoć i potpora dobročinitelja dobrodošla (pomoć u naravi, uslugama i financijska pomoć). Od otvorenja do danas Kuća na Savici-Šancima okupila je velik broj dobročinitelja koji prate njezin rad i uvelike pomažu u podizanju kvalitete života korisnika. Svi koji žele doznati nešto više o radu i potrebama ove kuće detaljnije informacije mogu dobiti od voditeljice Kuće dipl. soc. radnice Ane Štimac, tel. 01/2408-833. ■

POVIJEST: 800 godina od prvog pisanog spomena Marije Bistrice

Duhovna oaza hrvatskog naroda

Ove godine mjesto Bistrica slavi 800 godina od prvog pisanog spomena mjesta, 510 godina postojanja čudotvornog kipa i 325 godina od drugog pronalaska kipa. Najvažnije je da župa i svetište u Mariji Bistrici svakim danom postaju sve više ono što je upravo blaženi Alojzije Stepinac htio u svojoj pastirskoj viziji – duhovna oaza hrvatskog naroda.

Zvonko Franc

Govoriti o župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Mariji Bistrici, a ne govoriti o svetištu Majke Božje Bistričke, gotovo je nemoguće. Samo se mjesto Bistrica spominje godine 1209. kao feudalni posjed župana Vratislava, a o datumu utemeljenja bistričke rimokatoličke župe povijest šuti. U prvom poznatom popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine, Bistrica se navodi kao sjedište župe i župnika sa župnom crkvom svetih Petra i Pavla.

Zajednička povijest bistričke župe i bistričkog svetišta počinje teći, možemo reći, od nastanka čudotvornog drvenog kipa presvete Bogorodice. Djelo je to nepoznatog majstora iz 15. stoljeća, nastalo u znak vjere i pouzdanja vjerničkog puka pritisnutog teškim mukama i nevoljama u Marijin zagovor. Nakon bitke između Turaka i Hrvata predvođenih Nikolom Zrinskim 4. svibnja 1545. godine, župnik Pavao u strahu prenosi čudotvorni Marijin kip iz drvene kapele bistričkog prasnvetišta na Vinskom Vrhu u Bistricu i krišom ga zakapa ispod pjevališta župne crkve, a tajnu o kipu odnosi u grob. Kip je ostao skriven sve do 1588. godine. Zbog ponovne opasnosti od Turaka, koji su prodrijeti sve do zlatarskog polja, godine 1650. kip je po drugi put zazidan iza glavnog oltara u župnoj crkvi.

Za ponovno otkrivanje čudotvornog Marijinog kipa zaslužan je ponajprije zagrebački biskup Martin Borković rođen 1597. u selu Domagovići kraj Jastrebarskog. Borković je bio izvanredan vrhovni pastir i u dvadeset godina biskupovanja sazvao je čak četiri sinode. On je poslao u Bistricu kanonika kustosa Matiju Stoklasa sa zadaćom potražiti zaboravljen i zazidan Marijin kip. Čudotvorna bistrička Gospa pronađena je 15. srpnja 1684. i postavljena na glavni oltar.

Hrvatski sabor 1710. godine čini zavjet da će u crkvi Blažene Djevice Marije podići dostojan glavni oltar kojeg i ispunjava 1715. godine. Crkva je proširena i 1731. posvećena Majci Božjoj Snježnoj.

Današnja župna crkva u Mariji Bistrici građena je između 1879. godine i 1882. prema nacrtu bečkog arhitekta Schmidta, a pod nadzorom njegova učenika Hermana Bolléa. Djelomično je izgrađena na starim temeljima i proširena u neorenesansnom stilu; podignute su i nove arkade, a proširen je i novi župni dvor. Slikar Ferdo Quiquerez naslikao je 22 čudotvorna uslišanja po zagovoru Majke Božje Bistričke, a D. Novak izradio kipove rassetog Krista i sv. Kristofora. Za vrijeme gradnje uoči blagdana

Uznesenja Marijina izbio je požar u kojem je oštećena cijela unutrašnjost crkve, osim velikog oltara i čudnog kipa Majke Božje. Novi je oltar posvećen 1883. godine. Bistrička crkva 1923. godine dobiva naziv manje bazilike (»basilica minor«), a dodijelio joj ga je papa Pio XI.

Nadbiskup zagrebački Antun Bauer, uz asistenciju nadbiskupa Alojzija Stepinca, godine 1935. okrunio je čudotvorni kip Majke Božje zlatnom krunom i proglasio Majku Božju Kraljicom Hrvata. Dana 15. kolovoza 1971. u Mariji Bistrici održan je XIII. Internacionalni marijanski kongres te je tom prigodom Biskupska konferencija proglasila Bistričko svetište Nacionalnim prošteništem čitavog hrvatskog naroda. Te iste godine u Mariji Bistrici održao se i Prvi hrvatski nacionalni marijanski kongres.

Dana 9. rujna 1984. godine održana je veličanstvena proslava završetka višegodišnjeg slavlja – trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, tristota obljetnica našašća čudotvornog kipa Majke Božje Bistričke i Nacionalni euharistijski kongres.

Najsvečaniji dan u povijesti svetišta bio je 3. listopada 1998. kada je papa Ivan Pavao II. posjetio Mariju Bistricu i tom prigodom proglasio blaženim mučenikom zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca.

Ove godine mjesto Bistrica slavi 800 godina od prvog pisanog spomena mjesta, 510 godina postojanja čudotvornog kipa i 325 godina od drugog pronalaska kipa. Najvažnije je da župa i svetište u Mariji Bistrici svakim danom postaju sve više ono što je upravo blaženi Alojzije Stepinac htio u svojoj pastirskoj viziji – duhovna oaza hrvatskog naroda. ■

SVETKOVINA MAJKE BOŽJE OD KAMENITIH VRATA

Zaštitnice grada Zagreba, moli za nas!

Katedrala

nedjelja 31. svibnja 2009. u 19 sati

Euharistijsko slavlje predvodi kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup

Nakon svečane euharistije procesija sa svijećama i slikom Majke Božje od Kamenitih vrata krenut će od Kaptola sjevernom stranom Trga bana Jelačića i Radićevom ulicom do Trga sv. Marka.

Impressum Izdavač: Tajništvo za pripremu Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije • Glavni urednik: Tomislav Markić • Izvršni urednik: Mihael Sokol • Uredništvo: Tomislav Buntak, Ines Čurković, Zvonko Franc, Anita Ivanović, Tomislav Markić, Dario Popovački, Tanja Popec, Irena Popovački, Dario Prskalo, Mihael Sokol, Robert Šreter, Ivan Tašev, Diana Tikvić i Ivan Uldrijan • Fotografije: Arhiv Glasa Koncila i Arhiv Tajništva Sinode • Lektura: Jelena Vuković • Grafička priprema: Glas Koncila - Blaženka Matić • Adresa: Kaptol 31, p.p. 553, Zagreb, tel.: (01) 48 94 835, e-mail: sinoda@zg-nadbiskupija.hr • Tisak: Tiskara Zagreb d.o.o., Radnička cesta 210, Zagreb • Tiskano u 67.000 primjeraka • Glasnik, kao besplatni obiteljski primjerak, izlazi povremeno